

curier economic legislativ

autoconducere

Finanțarea și creditarea investițiilor unităților agricole cooperatiste și creditarea investițiilor realizate de populație

În aplicarea măsurilor hotărâte de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978¹, Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, aduce unele îmbunătățiri și reglementărilor privind finanțarea și creditarea investițiilor unităților agricole cooperatiste și creditarea investițiilor realizate de populație.

UNITĂȚILE AGRICOLE COOPERATISTE

1. Finanțarea și creditarea unităților agricole cooperatiste prezintă unele **particularități specifice**. Proprietatea cooperatistă de grup, ca una din formele proprietății socialiste, determină formarea fondurilor de producție și de circulație a cooperativelor agricole de producție din surse diferite față de unitățile economice de stat. Aceasta face ca principala modalitate de constituire a fondurilor să fie autofinanțarea, ceea ce impune resurselor și rezervelor interne de creștere a fondurilor proprii și respectarea cu strictețe a sarcinilor de plan².

Din anul 1980 și cooperativele agricole de producție, ca urmare a intrării în vigoare și în ce privește aceste unități a Legii nr. 29³1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor își vor constitui fondurile proprii de care au nevoie în realizarea activității economico-financiare, ținând seama de trăsăturile caracteristice finanțării și creditării acestor unități. Astfel, printre alte fonduri, cooperativa agricolă de producție, își constituie din o parte a beneficiului obținut fondul de dezvoltare economică, care are principala destinație pentru reproducția lărgită a fondurilor fixe.

În aceste condiții, cooperativele agricole de producție realizează investițiile, potrivit statutului lor din surse proprii, adică din fondul de dezvoltare economică (din partea

destinată creării, constituirii, reconstituirii, achiziționării și montării mijloacelor fixe), încasările din lichidarea mijloacelor fixe, plata despăgubirilor primite de la ADAS, dobânzile acordate de bancă pentru depunerile în contul de investiții, încasările de la debitorii din investiții. Ponderea co-vârșitoare a resurselor proprii ale cooperativelor pentru investiții o asigură fondul de dezvoltare.

2. În completarea resurselor proprii, cooperativele agricole de producție pot obține **credite bancare**.

Creditele pot fi acordate fiind seama de prevederile din planul național unic și din bugetul de venituri și cheltuieli.

Legea finanțelor autoriză Banca pentru Agricultură și Industrie alimentară să acorde cooperativelor agricole de producție credite pentru realizarea de: a) acțiuni și obiective noi; b) dezvoltări și modernizări la cele existente, care să asigure creșterea capacităților de producție; c) prestări de servicii și executări de lucrări, în vederea obținerii unor sporuri corespunzătoare ale valorii producției nete și creșterii eficienței întregii activități a unităților.

Este de observat că Legea nr. 2/1979 aduce îmbunătățiri credite „în completarea fondurilor proprii”, care se acordă potrivit „prevederilor din planul național unic și din care bugetul de venituri și cheltuieli” lărgind sfera creditării și cu privire la scopul creditării, adică unor sporuri „corespunzătoare ale valorii producției nete și creșterea eficienței întregii activități a unităților”. Prin aceste completări, textul legii ține seama mai bine de necesitățile reale de creditare în C.A.P.-uri.

De asemenea, C.A.P.-urile, în acord cu dezvoltarea cadrului organizatoric al unităților cooperatiste și extinderea posibilităților de colaborare între unități agricole, pot beneficia de credite și pentru acțiuni sau obiective de investiții ce se execută prin asociere sau cooperare.

Asociațiile economice intercooperatiste pot beneficia de credite pentru introducerea mecanizării, modernizarea utilajelor și instalațiilor existente, îmbunătățirea tehnologiei de producție și dezvoltarea activităților de prelucrare a produselor agricole. În reglementarea anterioară din Legea finanțelor (art. 118) astfel de credite erau acordate „unităților economice ale asociațiilor intercooperatiste”, nu asociațiilor însăși.

3. **Acțiunile și obiectivele creditate și termenele maxime de rambursare** sînt stabilite în Anexa nr 2 a Legii finanțelor. Astfel, se prevede că cooperativele agricole de producție (investiții noi, dezvoltări, modernizări) pot primi credite pentru:

Acțiuni de investiții	Termen maxim de rambursare (în ani)
a. — Îmbunătățiri funciare	25
b. — Plantații de vii	10
c. — Plantații de pomi fructiferi, duzi, hamei, arbuști fructiferi și alte asemănătoare	10
d. — Construcții cu caracter productiv activitatea de și anexă (legumicultură, zootehnie,depozitarea produselor agricole, activități anexe, lucrări de alimentare cu apă și electrificări, alte obiective cu caracter productiv)	12
e. — Construcții agrozootehnice de tip industrial, din care :	
— complexe pentru creșterea porcilor	18
— complexe avicole	15
— îngrășătorii pentru tineret taurin	16
— ferme de vaci pentru lapte	20
— sere pentru producerea de legume și fructe	20
— solarii încălzite	15
f. — Locuințe pentru specialiști agricoli	15
g. — Mașini, instalații, utilaje, autocamioane și remorci	8
h. — Animale de producție și de muncă	8
i. — Introducerea mecanizării, îmbunătățirii tehnologiei producției și dezvoltarea activității de prelucrare a produselor agricole	8

Creditele pentru dezvoltări și modernizări de utilaje și instalații existente, introducerea mecanizării, îmbunătățirea tehnologiei producției și dezvoltarea activității de prelucrare a produselor agricole ce se pot acorda și asociațiilor intercooperatiste așa cum am arătat mai sus, au aceleași termene maxime de rambursare ca și cele privind cooperativele agricole de producție.

4. Planificarea creditelor ce se acordă. C.A.P.-urile și asociațiile economice intercooperatiste au obligația de a participa la acțiunile și obiectivele de investiții pentru care se acordă credite, **cu mijloace proprii, în proporție de cel puțin 30¹/₃ din valoarea investițiilor.** La propunerea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară poate aproba, în cazuri deosebite, acordarea de credite și peste limita de 70% din valoarea investiției. Astfel de aprobări se pot acorda numai pentru acțiuni și obiective productive care condiționează însăși realizarea sarcinilor de plan și în cadrul volumului de credite aprobat pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile intercooperatiste.

Pentru cooperativele agricole de producție mai puțin consolidate, B.A.I.A. poate să le acorde credite pentru realizarea acțiunilor și măsurilor tehnice, organizatorice și economice prevăzute în programele de redresare, pentru completarea și aducerea în stare de funcționare a investițiilor realizate anterior și îmbunătățirea procesului de producție. Acordarea de credite de redresare este posibilă însă numai dacă există condiții de realizare a programelor de creștere a producției și veniturilor care să asigure rambursarea la termenele stabilite. Aceste credite se pot acorda pe o perioadă de maximum 5 ani. La acțiunile creditate în aceste condiții cooperativele participă cu mijloace proprii pe măsura posibilităților pe care le au, fără a fi stabilit un plan procentual legal.

Plafonarea valorii creditelor ce se pot acorda C.A.P.-urilor și asociațiilor economice intercooperatiste a fost ridicată la nivel de lege, prin cuprinderea ei în Legea finanțelor. Totodată, față de reglementarea anterioară facultatea de depășire a plafonului de 70% este prevăzută nu numai pentru creditele acordate C.A.P.-urilor, ci și pentru cele ce se aprobă asociațiilor economice intercooperatiste.

5. Planificarea creditelor. Volumul total al creditelor de care pot beneficia C.A.P.-urile pentru efectuarea investițiilor se stabilește anual prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și bugetul de stat. Plafonul de credite astfel stabilit se repartizează pe principalele acțiuni și pe județe, în cadrul politicii generale a statului de dezvoltare a agriculturii, de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare împreună cu Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară. Nevoile reale de credite ale cooperativei se examinează de către direcțiile agricole și uniunile cooperatiste județene, înainte de întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli și le repartizează, în mod orientativ, pe cooperative agricole. Pe această bază, cooperativele agricole își stabilesc în bugetele lor veniturii și cheltuieli, atât obiectivele de investiții ce le pot realiza cât și sursele de finanțare (fondurile proprii și creditele repartizate orientativ). M.A.I.A. și B.A.I.A., definitivează repartizarea pe acțiuni și județe a plafoanelor de credite, după stabilirea la nivelul fiecărui județ a volumului de credite pe acțiuni de care au nevoie cooperativele. La definitivarea plafoanelor se au în vedere sarcinile planului de investiții din agricultură, volumul lucrărilor de îmbunătățiri funciare și alte obiective însemnate, precum și repartițiile de materiale și utilaje prevăzute în planul național unic.

Banka pentru Agricultură și Industrie Alimentară poate redistribui, în cursul anului, plafoanele de credit de la o acțiune la alta când unele cooperative au nevoie de un volum mai mare de credite decât cel planificat, iar creditele repartizate nu sînt utilizate de alte cooperative.

Este de observat că în ultimii ani (din 1978) plafonul de credite stabilit prin plan nu este alocat în întregime de la bugetul de stat. Aceasta deoarece, ca urmare a participării țării noastre la Fondul Monetar Internațional și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (ca membru), o parte din planul de credite se acoperă din credite acordate și puse la dispoziție de către Banca Mondială (B.I.R.D.).

6. Condiții legale minime pentru acordarea creditelor pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste: a) fondul de dezvoltare economică prevăzut a se constitui de către acestea să asigure rambursarea creditelor solicitate în cadrul termenelor maxime aprobate; b) să existe certitudinea realizării producției și veniturilor prevăzute în documentația tehnico-economică; c) să fie asigurată participarea cu fonduri proprii în proporțiile stabilite și exploatarea rațională a mijloacelor de producție; d) să existe condiții pentru executarea și punerea în funcțiune la termen a obiectivelor, iar producția prevăzută a se realiza să albă defacere asigurată; e) documentațiile tehnico-economice să fie înlocuite, avizate și aprobate potrivit legii.

În vederea obținerii creditului cooperativele sînt obligate să prezinte băncii și un angajament că vor valorifica prin unitățile socialiste contractante producția marfă agricolă obținută la obiectivele creditate, pînă la restituirea integrală a acestuia.

Banka este autorizată a refuza aprobarea creditului cerut dacă, în urma analizei, constată că nu sînt întrunite condițiile de creditare și nu există garanția rambursării împrumutului.

Cooperativele și asociațiile beneficiare a creditului au obligația de a garanta creditul cu valori materiale, mijloace bănești prevăzute a se realiza și cu orice alte venituri în bani și în natură, precum și cu cesiunea în favoarea băncii a drepturilor ce le au de încasat. Bunurile ce constituie gaj rămîn la beneficiarele de credit, care învâ au datoria de a le păstra și conserva în condiții corespunzătoare.

Legea finanțelor instituie dreptul B.A.I.A. de a sistă creditarea sau de a recupera înainte de termen creditele acordate, în următoarele cazuri:

a) schimbarea destinației creditelor acordate sau deficiente în executarea investițiilor creditate, de natură să periclităze punerea în funcțiune la termen a obiectivelor și realizarea indicatorilor tehnico-economici în documentația de creditare;

b) neparticiparea cooperativelor cu fondurile proprii cu care s-au angajat la executarea obiectivelor de investiții creditate;

c) folosirea mijloacelor de producție în alte scopuri decât cele pentru care au fost creditate, înstrăinarea, gospodărirea necorespunzătoare a acestora, degradarea sau scoaterea lor din producție;

d) neluarea de măsuri pentru înlăturarea deficiențelor semnalate de unitățile bancare.

Aceste atribuții conferă băncii posibilitatea exercitării unui control eficient și luarea de măsuri corespunzătoare.

7. Rambursarea creditelor. La acordarea creditului, în contractul de credit, se stabilesc și condițiile de rambursare a acestuia. Perioada de rambursare și mărimea ratelor pe ani se stabilesc în funcție de situația economico-financiară și perspectiva de dezvoltare a unității beneficiare, ratele de plată la creditele acordate în anii anteriori și data de la care obiectivele creditate vor aduce venituri.

Ratele scadente se rambursează din mijloacele bănești constituite pentru investiții, adică din fondul de dezvoltare economică a cooperativei. Cind disponibilitățile din fondul de dezvoltare nu sînt suficiente pentru a plăti ratele scadente, diferența neacoperită se achită din celelalte disponibilități bănești ale cooperativelor agricole de producție, adică din sumele aflate în contul curent de producție sau contul pentru retribuirea muncii. Dacă nici aceste disponibilități aflate în conturile curente nu acoperă rata scadentă, diferențele se trec la restanță și se rambursează în ordinea de preferință stabilită de lege, pe măsura creării de disponibilități în conturile curente de investiții și de producție.

Ținînd seama de evoluția formelor de asociere, Legea finanțelor, modificată în 1979, prevede că pentru investițiile care se realizează în asociere intercooperatistă sau între unități cooperatiste și unități de stat, în cazurile cînd beneficiile convenite cooperativelor agricole asociate nu asigură rambursarea creditelor și plata dobînzilor aferente acestora, se folosesc și disponibilitățile din fondul de dezvoltare economică al asociațiilor economice intercooperatiste sau al asociațiilor economice dintre unitățile de stat și cele cooperatiste.

FINANȚAREA INVESTIȚIILOR REALIZATE DE POPULAȚIE

8. Credite pentru investiții productive. În acord cu politica agrară a statului nostru, pentru sprijinirea producătorilor persoane fizice, Legea finanțelor prevede posibilitatea acordării de credite de investiții prin intermediul Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară.

Creditele de investiții sînt destinate dezvoltării producției membrilor cooperativelor agricole de producție și producătorilor cu gospodărie individuală în vederea procurării de animale de producție, material săditor, în scopul realizării de plantații pomiviticoale, precum și pentru alte destinații de natură agrozootehnică.

Acordarea creditelor de investiții este plafonată la cota maximă de 70% din valoarea acțiunilor și obiectivelor de investiții și condiționată de contractarea cu unitățile socialiste a livrării de produse și produși, din valorificarea cărora să se asigure rambursarea la termen a acestora. Plafonarea la 70% a creditelor reprezintă o dispoziție preluată în Legea finanțelor în anul 1979, din H.C.M. nr. 886/1971 privind acordarea de credite pe termen lung membrilor cooperativelor agricole de producție și producătorilor cu gospodărie individuală (B. of. 89 din 29 iulie 1971), prin ridicarea la nivel de lege, în cadrul politicii legislative a statului nostru a unei reglementări ce și-a dovedit justetea prin aplicarea ei practică timp de mai mulți ani.

Ținînd seama de noua reglementare instituită de statul nostru prin Statutele de asociere a producătorilor din localitățile necooperativizate, aprobate prin Decretul nr. 245/1978³⁾ și pentru a se pune de acord Legea finanțelor

cu aceste dispoziții legale importante, prin Legea nr. 2/1979 s-a autorizat acordarea creditelor de investiții și pentru producătorii cu gospodărie individuală din localitățile necooperativizate, dacă sînt constituiți în asociații, pentru realizarea unor obiective de interes comun. Creditele de investiții li se acordă cu condiția să se contracteze cu unitățile socialiste produsele și produșii din valorificarea cărora să fie asigurată rambursarea la termen a creditelor și plata dobînzilor.

De asemenea, Legea finanțelor a ridicat la nivel de lege și reglementările privind natura acțiunilor și obiectivelor de investiții pentru care se admite acordarea de credite populației și termenele de rambursare a acestora, incluzîndu-le în Anexa nr. 2.

Acțiunile de investiții	Termen maxim de rambursare (în ani)
1. Membrii cooperatori și producătorii cu gospodărie individuală	
a) — colonii de albine, stupi și remorci pavilionare	5
b) bovine de producție (vacii, juninci și vițele). din care: pentru membrii cooperatori (maximum 3 cap. — afară de cazul că, potrivit statutului cooperativei agricole de producție, adunarea generală aprobă ca, în funcție de condițiile și posibilitățile locale, cooperatorii să dețină pe o familie un număr mai mare de bovine și ovine)	5
c) — ovine de producție (oi și mioare), cu mențiunea de la lit. b privind pe membrii cooperatori	5
d) — porcine de reproducție: — scroafe și vierii	3
— scrofițe și vieruși	4
e) — material săditor pentru plantații pomiviticoale arbuști fructiferi, material de susținere pe suprafața de 0,3—3,0 ha la producătorii cu gospodărie individuală	5
f) — material de construcții pentru lucrări noi și reparații spații de cazare a animalelor.	5
2. Membrii asociațiilor producătorilor cu gospodărie individuală din localitățile necooperativizate pentru realizarea investițiilor de interes comun:	
a) colonii de albine, stupi și remorci pavilionare	5
b) bovine de producție	5
c) ovine	5
d) plantații de pomi fructiferi	10
e) plantații de arbuști fructiferi, de zmeură, coacăz negru, trandafir pentru dulceață	3
f) construcții pentru depozitare și preluare a fructelor	10
g) lucrări de alimentare cu apă	10
h) lucrări de îmbunătățiri a pajiștilor	6
i) construcții zootehnice	10
j) utilaje și mijloace mecanice pentru — pomicultură	8
— zootehnie	8
— producție vegetală	8
— lucrări de îmbunătățiri funciare	10

9. **Credite pentru construirea de locuințe proprietate personală.** Principiile generale ale reglementării în materia acordării populației de credite pentru construirea de locuințe proprietate personală și în alte cazuri prevăzute de lege, au rămas înscrise în Legea finanțelor, realizându-se astfel cuprinderea, în acest cod al finanțelor, a principalelor prevederi în domeniul creditării tuturor categoriilor de beneficiari. În alte acte normative, dintre care cităm Legea nr. 4/1973, sint reglementate condițiile concrete de acordare și rambursare creditelor pentru construirea de locuințe proprietate personală.

În Legea finanțelor se prevede că aceste credite pot fi acordate de către Casa de Economii și Consemnațiuni pe bază de **contracte de împrumut**, acte care au valoare de înscrisuri autentice și constituie titluri executorii. Această prevedere facilitează executarea silită a debitorilor care nu-și respectă obligațiile prevăzute de lege și cele asumate prin contractul de împrumut.

Totodată Legea finanțelor stabilește că aceste **credite sint garantate** prin constituirea de ipotecă asupra locuinței construite cu sprijinul statului în credit.

10. **Garantarea creditelor de investiții și cele pentru construirea de locuințe proprietate personală** este asigurată de către beneficiarii acestora pentru întreaga lor valoare prin gaj de valori materiale, garanții personale și cesiuni de drepturi de creanțe. Modul de constituire a acestor garanții sint prevăzute în Codul civil și actele normative ce reglementează în detaliu acordarea și rambursarea creditelor de investiții și a celor pentru construirea de locuințe proprietate personală.

O măsură de garanție distinctă constă în **interdicția de înstrăinare** a locuințelor proprietate personală și a altor bunuri dobândite de populație prin folosirea de credite, pină la rambursare integrală a împrumuturilor fără acordul prealabil al unităților care au aprobat creditele respective.

drd. Ioan CONDOR

¹ Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, publicată în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 56 din 12 iulie 1978.

² D. Tudorache, **Mecanismul finanțării și creditării unităților agricole**, Edit. politică, 1979, p. 164.

³ Statutul asociației crescătorilor de bovine și ovine din localitățile necooperativizate, publicate în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 59 din 13 iulie 1978.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

Lucrarea „LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE” — comentată și adnotată cu practica arbitrală — fiind epuizată, este în pregătire o nouă ediție.

Pentru stabilirea tirajului, cei interesați sint invitați să remită redacției comenzi ferme; care vor fi executate cu plata ramburs.

Prețul unui exemplar este de 20 lei.

comerț exterior

Determinarea prin contract a părților componente a utilajelor

În contractele comerciale de vânzare internațională precizarea prin clauze exprese, precis formulate, a obiectului, sub toate aspectele sale — cantitate, calitate, părți componente, mod de ambalare etc. — este de natură să înlăture eventuale litigii, iar în cazul în care totuși apar, să înlăture interpretarea lui arbitrală. Dacă în cazul mărfurilor standardizate, tipizate sau fungibile acest lucru — determinarea obiectului — se poate realiza cu oarecare ușurință, altfel se pune problema în cazul mașinilor și a utilajelor, care se compun din mai multe părți, unele componente fără de care nu pot să funcționeze, iar altele accesorii cu valoare de piese de schimb. Importanța determinării cu precizie a părților componente care intră în preț al utilajului vândut, și consecințele înscrisurii lor echivoce, a fost relevată în cadrul unui litigiu soluționat de Comisia de arbitraj din București (C.A.B.).

Întreprinderea română exportatoare a încheiat un contract pentru livrarea unui număr de instalații de foraj cu un număr suplimentar de sape. Termenul de livrare a instalațiilor de foraj a fost respectat, dar sapele au fost expediate cu întârziere.

Cumpărătoarea — o întreprindere dintr-o țară membră a C.A.E.R. — a introdus acțiune la C.A.B. solicitând penalizări de întârziere la valoarea integrală a contractului, inclusiv sapele în cauză, motivând că acestea făceau parte integrantă din obiectul contractual încheiat, care numai în ansamblul lui putea fi utilizat, cu elementa scuzată la data perfectării lui.

Pârta — întreprinderea română exportatoare —, prin împlinirea formalităților necesare și a întârzierii cu livrarea numărului de sape contractat, dar susține că acestea constituie piese de schimb și, ca urmare, penalitățile urmează să fie calculate numai la valoarea acestora. Cu alte cuvinte, arată pârta, sapele livrate cu întârziere nu constituie parte integrantă a instalațiilor și nu afectează punerea lor în funcțiune, respectiv funcționarea lor; că în completul de livrare nu intră și sapele, care constituie un material opțional, la alegerea partenerului, material consumabil și neacoperit de garanție, care ar putea fi oricând comandat separat și la alți furnizori, ceea ce nu e cazul cu instalația de foraj”.

Pentru a se da soluția convenită s-a recurs la **analiza modului în care s-a formulat prin contract obiectul contractului**. Din anexa la contract a rezultat că la pct. 1 au fost enumerate elementele componente ale instalației de foraj, sapele fiind înscrise distinct la pct. 3 „Așa fiind — se menționează în Hotărîrea nr. 19/1980 a C.A.B. —, în lumina modului în care părțile au determinat în anexa 1 la contract volumul livrărilor, prin indicarea separată a acelor 4 puncte, rezervînd pct. 1 pentru instalații de foraj, rezultă că sapele (menționate separat la pct. 3) nu pot fi considerate ca părți inseparabile a completului instalației. Dacă părțile contractante ar fi urmărit să facă din piesele accesorii, menționate separat la pct. 3, parte integrantă a instalației de foraj, ele ar fi prevăzute aceasta în mod expres în contract”.

În baza raționamentului arătat — care este dedus din modul de formulare a obiectului în contractul în cauză — acțiunea reclamantei a fost admisă parțial, în sensul că penalitățile de întârziere au fost acordate numai la valoarea sapelelor și nu la valoarea instalației de foraj.

dr. AI DETEȘAN

Implicațiile unor lipsuri cantitative

Refuzul unităților beneficiare de a achita contravaloarea produselor furnizate, dar pe care nu le-au primit efectiv la destinație, ridică, deseori, problema răspunderii căraușului.

În situația în care răspunderea pentru lipsurile totale sau parțiale revine căraușului, posibilitatea obținerii despăgubirilor de la acesta este condiționată de acționarea lui în termenul legal de prescripție, de către unitatea căreia îi revine calitatea de a reclama lipsurile la cărauș.

Omisiunea unităților socialiste de a-și valorifica în termen pretențiile față de calea ferată, dă loc unor consecințe prejudiciabile, așa cum va rezulta din cele ce urmează.

Din factura emisă pentru încasarea contravalorii îngrășămintelor chimice expediate în două vagoane, unitatea I.A.S. beneficiară a refuzat plata unei sume pe considerentul că nu a primit un vagon facturat anterior de către aceeași unitate furnizoare. Adică, deși a primit cele două vagoane cu îngrășămintele indicate în factura în cauză, unitatea beneficiară a manifestat un refuz parțial de plată pe motivul neprimirii anterioare a unui vagon care fiind facturat la timpul său, factura a fost acceptată la plată.

Avind de rezolvat litigiul ocazionat de acest refuz de plată, Arbitrajul de Stat interjudețean Craiova, prin Hotărârea nr. 4036/1978, a reținut că, în raporturile dintre unitățile socialiste, fiind interzisă compensația ca mijloc de stingere a obligațiilor, a obligat unitatea beneficiară să achite integral factura în cauză, considerând că în mod nelegal s-a practicat refuzul de plată pe motivul neprimirii produselor dintr-o factură anterioară, care fusese, la timpul său, integral achitată.

Totodată, pentru aceeași sumă, arbitrajul s-a sesizat din oficiu cu o cerere reconvențională avind ca obiect obligarea unității furnizoare — reclamantă în acțiunea principală — la plata valorii produselor neprimite la destinație.

Analizând această cerere, arbitrajul a reținut că, în speță, este vorba de netransmiterea în totalitate a unor produse, că marfa facturată a fost predată spre transport căraușului și că sînt aplicabile dispozițiile art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958, față de care dreptul la acțiune privind cererea reconvențională este prescris.

De asemenea, s-a constatat că pretențiile reclamantei — furnizoare față de cărauș sînt și ele prescise potrivit dispozițiilor art. 4 lit. e din același decret.

Din cuprinsul Deciziei primului arbitru de stat nr. 699/1979, prin care a fost desființată hotărîrea de mai sus, ne-au reținut atenția două aspecte:

1. Cele două facturi în discuție s-au emis pentru livrări efectuate în cadrul aceluiași contract. Faptul că livrările au avut loc la interval de două luni nu infirmă caracterul lor de livrări succesive.

Or — se arată în decizie — în atare situație nu se poate vorbi de o compensare, ca mijloc de stingere a obligației de plată, ci de o reglementare a debitelor în cazul unor livrări succesive, privind același contract și aceeași categorie de produse — îngrășămintele chimice.

Prin urmare, unitatea beneficiară a fost îndreptățită să practice la a doua factură refuz de plată pentru cantitatea de îngrășămintele constatată lipsă la primirea produselor din prima factură.

2. Cît privește partea din vina căreia s-a prescris acțiunea față de cărauș și care urmează deci, să suporte consecințele imposibilității obținerii despăgubirilor de la calea ferată, decizia a reținut următoarele:

Fiind vorba de neprimirea unui vagon pentru care s-a întocmit scrisoarea de trăsură distinctă, dreptul la acțiune împotriva C.F.R. putea fi exercitat numai de către reclamanta-furnizoare, în calitate de unitate expeditoare.

Este adevărat că dreptul reclamantei de a-l acționa pe cărauș pentru pierderea mărfurilor în timpul transportului era prescris la data cînd a introdus acțiunea, dar acest fapt nu poate fi imputat pîrteii-beneficiare care din timp i-a

făcut cunoscut reclamantei neprimirea vagonului, precum și a documentului de transport.

Reclamanta, în calitatea sa de expeditoare, era singura îndreptățită să acționeze calea ferată, conform art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R. Ea a pierdut termenul de prescripție, deși a fost incunoscîntă în timp util de către unitatea beneficiară asupra neprimirii transportului la destinație.

În aceste condiții, pentru neacționarea căraușului în termenul legal de prescripție de către reclamanta-expeditoare nu poate fi făcută răspunzătoare pîrtea-destinatară. Cît privește pe reclamanta-furnizoare, aceasta, datorită nerespectării dispozițiilor legale de mai sus, nu a putut recupera de la calea ferată daune în sumă de 32.980 lei.

I. ICZKOVITZ

Investiții

Precizări privind răspunderea unității de construcții

Nevoia de a se asigura calitatea lucrărilor de construcții-montaj a determinat reglementarea specifică a răspunderii unităților de construcții pentru lucrările necorespunzător executate.

Această răspundere îmbracă mai multe forme, subordonate toate necesității de a aduce lucrarea de construcții-montaj executată la parametrii calitativi corespunzători.

Astfel, pct. 12 din anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 900/1970 prevede că, în cazul în care la recepția preliminară sau finală a lucrărilor de construcții-montaj, se constată unele deficiențe care se datoresc faptei culpabile a antreprenorului, se retrage din contul acestuia contravaloarea lucrărilor respective.

Se observă că suma care se retrage din contul antreprenorului este egală cu valoarea lucrărilor necorespunzător executate; ea nu se limitează deci, la costul lucrărilor de înlăturare a deficiențelor.

Măsura retragerii sumei are caracter provizoriu, unitatea de construcții urmînd să reintre în posesia acelei sume după ce a procedat la înlăturarea deficiențelor.

Reglementarea la care ne referim are, alături de caracterul sancționar, propriu oricărei forme de răspundere, un puternic efect mobilizator, unitatea de construcții fiind stimulată în direcția efectuării remedierilor pentru a obține restituirea sumei ce i s-a retras din cont.

Ar fi greșit să se considere că măsura retragerii din cont a sumei reprezentînd contravaloarea lucrărilor necorespunzătoare epuizează răspunderea unității de construcții pentru calitatea lucrărilor executate.

Așa cum s-a reținut și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3163/1979 „obligarea la restituirea contravalorii unor lucrări care prezintă deficiențe calitative nu scutește pe antreprenor de obligația de a executa în natură completările și remediile necesare pentru a asigura utila folosință a obiectivelor de investiții”.

Deci, pe lîngă forma de răspundere la care ne-am referit mai sus, unitatea de construcții răspunde și pentru executarea remedierilor care se impun în vederea înlăturării deficiențelor calitative.

După cum rezultă din considerentele deciziei citate, este indicată obligarea, prin hotărîre arbitrală, atît la restituirea valorii lucrărilor necorespunzător executate, cît și la executarea în natură a remedierilor.

Obligația de a executa remediile nu este susceptibilă de executare silită, întrucît, în mod practic, unitatea de construcții nu poate fi constrînsă să îndeplinească această obligație de a face.

Prin urmare, dacă măsura retragerii din cont a contravalorii lucrărilor necorespunzătoare se dovedește a fi insuficient de stimulative pentru a determina executarea de

către unitatea de construcții a lucrărilor de remediere, se pune problema. modului în care aceste lucrări vor fi aduse la parametrii calitativi corespunzători.

Această problemă constituie un important aspect practic, deoarece interesele unității beneficiare și chiar cele ale economiei naționale nu sînt satisfăcute prin măsura retragerii din cont a valorii lucrărilor necorespunzător executate. Este necesar ca viciile de calitate să fie cît mai grabnic înlăturate pentru ca obiectivul de investiții să poată funcționa conform destinației planificate.

Ca atare, dacă unitatea de construcții nu îndeplinește în natură obligația de remediere stabilită în sarcina sa, unitatea beneficiară este îndreptățită să se adreseze unui terț pentru executarea remedierilor. În acest scop, unitatea beneficiară va folosi, desigur, suma retrasă din contul unității de construcții pentru lucrările necorespunzător executate.

Măsura retragerii sumei amintite își păstrează, și în acest caz, caracterul provizoriu. În consecință, după efectuarea remedierilor printr-un terț, unitatea beneficiară va achita unității de construcții diferența dintre suma retrasă drept contravaloarea lucrărilor calitativ necorespunzătoare și suma cheltuită pentru efectuarea remedierilor.

Este însă posibil ca soldul dintre cele două sume să nu fie pozitiv, ci negativ. Adică — suma retrasă din contul unității de construcții să nu acopere costul remedierilor efectuate printr-un terț. Într-o asemenea situație, diferența urmează să fie suportată de către unitatea de construcții cu titlu de daune.

În acest sens, prin decizia amintită, s-au reținut următoarele: „În măsura în care pîrta nu va înțelege să execute remedierile dispuse prin hotărîre, iar reclamanta va face dovada că le-a executat printr-o terță unitate de antrepriză, cheltuind o sumă superioară aceleia stabilite prin hotărîre (62.772 lei), pentru repararea integrală și definitivă a pagubei cauzate se va putea solicita, printr-o nouă acțiune arbitrală, diferența neacoperită“.

În acest fel se realizează, pe lîngă aducerea obiectului de investiții la parametrii calitativi corespunzători, dez-dăunarea integrală a unității beneficiare.

H. MATEI

Organizare

Sistem privind optimizarea distribuției

Necesitatea utilizării metodelor matematice moderne în cercetările economice, în planificare și în analiza fenomenelor economice, pentru a stabili soluții și concluzii utilizabile în procesul decizional al conducerii, care să contribuie la creșterea eficienței activității, nu mai trebuie demonstrată.

O astfel de problemă ne propunem să tratăm în acest articol, anume, necesitatea și posibilitatea raționalizării transportului unor produse în centrele urbane. Distribuția pîinii, a laptelui, a berii și băuturilor răcoritoare, a buteliilor de aragaz etc., este un proces care în centrele urbane capătă o amploare tot mai mare și care în condițiile actuale de trafic intens și de economisire a carburanților se cere optimizat. Sporirea permanentă a producției și a consumului pentru toate ramurile economiei naționale, determină o extindere a nevoilor și solicitărilor de transport. Dar satisfacerea deplină a nevoilor de transport, la timp, în condiții bune și cu cheltuieli cît mai scăzute, presupune depășirea unor dificultăți multiple ale procesului de transport, generate de complexitatea problemelor și desigur de mulțimea soluțiilor posibil a fi aplicate.

Procesului de distribuție a produselor amintite îi sînt specifice cîteva aspecte: numărul mare al centrelor de

desfacere care se constituie într-un sistem de puncte unite între ele printr-o rețea de comunicații ce presupune un număr foarte mare de relații de transport între puncte, cît și soluții de transport multiple, pentru toate relațiile.

Rezolvarea acestor aspecte, corespunzător unor exigențe sporite, se poate face prin înlocuirea soluțiilor stabilite empiric, cu procedee raționale, sau modelele economico-matematice adecvate — de optim, econometrice etc. În acest sens s-au conturat și se aplică tot mai mult procedee diferite de organizare modernă a activității în acest domeniu, fie în cadrul unor modele parțiale, fie pentru unele modele globale.

Pe baza acestor considerente am întreprins un studiu într-un sistem parțial, anume, optimizarea distribuției pîinii și produselor de panificație la întreprinderea de pîine „Pajura“ din București. Pentru stabilirea unor rute optime în condițiile unui număr de restricții — distanțe minime, viteza și capacitatea vehiculelor, durata maximă a timpului de lucru pentru parc, cerințele specifice fiecărui centru etc., s-a utilizat programul de bibliotecă VSP (VEHICLE SCHEDULING PROGRAM/360, I.B.M.).

Concluziile acestui studiu sînt interesante și deosebit de utile, ele înscriindu-se în preocupările privind reducerea consumurilor de combustibili, folosirea maximă a capacităților vehiculelor, eliminarea timpului de lucru suplimentar efectuat zilnic de lucrător. Astfel, la un parc de 22 vehicule, prin aplicarea sistemului proiectat, se realizează economii de combustibili și lubrefianți de cca. 218.500 lei anual datorită reducerii distanțelor de parcurs și a numărului de curse; timpul de lucru zilnic al șoferilor și distribuitorilor scade cu 2—3 ore, iar livrările ritmice efectuate, asigură centralelor și punctelor de distribuție sortimentele și cantitățile necesare în perioadele de vîrf. De asemenea, sistemul realizează o repartizare uniformă a numărului de tone x km. între vehicule, aceasta influențînd asupra volumului retribuțiilor lucrătorilor (vezi graficul nr. 1, de la pag. 7).

Avînd în vedere prevederile documentelor de partid și de stat privind atît reducerea consumurilor de combustibil și a cheltuielilor materiale și țînînd seama de implicațiile economice și sociale ale optimizării procesului de distribuție din studiul efectuat, propunem proiectarea unui sistem la nivelul tuturor unităților de fabricare a pîinii din municipiul București. Trebuie studiate corelațiile între optimul parțial la nivel de unitate și optimul global la nivel de sistem.

Astfel de sisteme globale se pot proiecta și pentru distribuția altor produse — lapte, bere, carne, răcoritoare, butelii de aragaz etc. Se realizează un sistem al distribuției acestor produse la nivelul centrelor urbane (figura 2).

Sistemul coordonator, în colaborare cu un centru de calcul, dotat cu un calculator I.B.M. sau un calculator FELIX pentru care s-a elaborat un program de rezol-

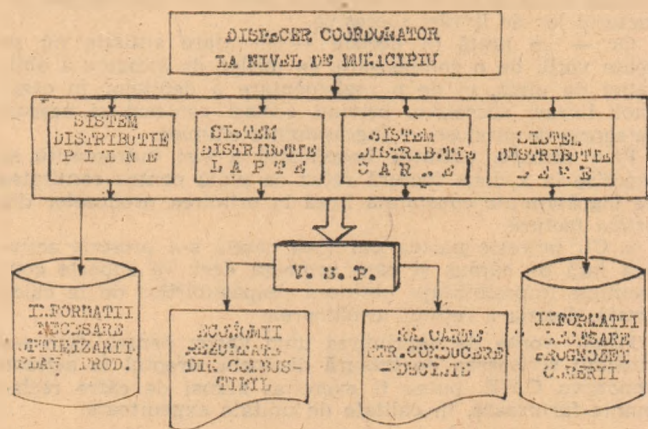

Fig. 2

vare a problemelor de distribuție, va întreține baza de date necesară fiecărui subsistem, corelindu-se permanent informațiile referitoare la optimizarea planurilor de producție, a rețelelor de fabricație, a simulării pe rampele de încărcare etc. În aceste condiții are loc o armonizare a cererii cu planurile de producție ale unităților aferente sistemului.

Se cere și elaborarea unui model de armonizare care să „niveleze” oscilațiile cererii în concordanță cu sarcinile de plan ale unităților — figura 3 —, unde intervalul de timp luat în calcul este de un an, iar „nivelearea” se face lunar.

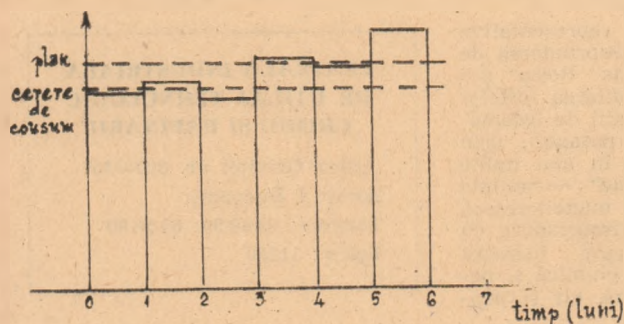

Fig. 3

Implementarea acestui sistem unitar la nivelul municipiului București, pune la dispoziția sistemului de comerț (Direcția generală comercială a Capitalei) informații privind cererea acestor produse — unele fiind caracterizate de o sezonabilitate puternică — astfel că se pot crea fișiere cu istoric pentru perioade de cel puțin cinci ani.

Rezultatele obținute vor contribui atât la elaborarea unor strategii orare de transport, cât și la urmărirea unor indicatori economici de eficiență — utilizarea parcului de vehicule, costurile de transport etc.

Implementarea modelului privind distribuția acestor produse, presupune cu necesitate câteva măsuri organizatorice și tehnice. Astfel, trebuie acționat pentru:

- pregătirea celor care au răspunderi directe în acest proces — factori de răspundere și personalul de deservire;

- însușirea sistemului proiectat în toate detaliile;
- folosirea fișelor-taloanelor pe vehicul care să cuprindă: rutele pe o zi, centrele deservite, itinerariul, timpul de circulație, încărcătura — nr. navele — etc.

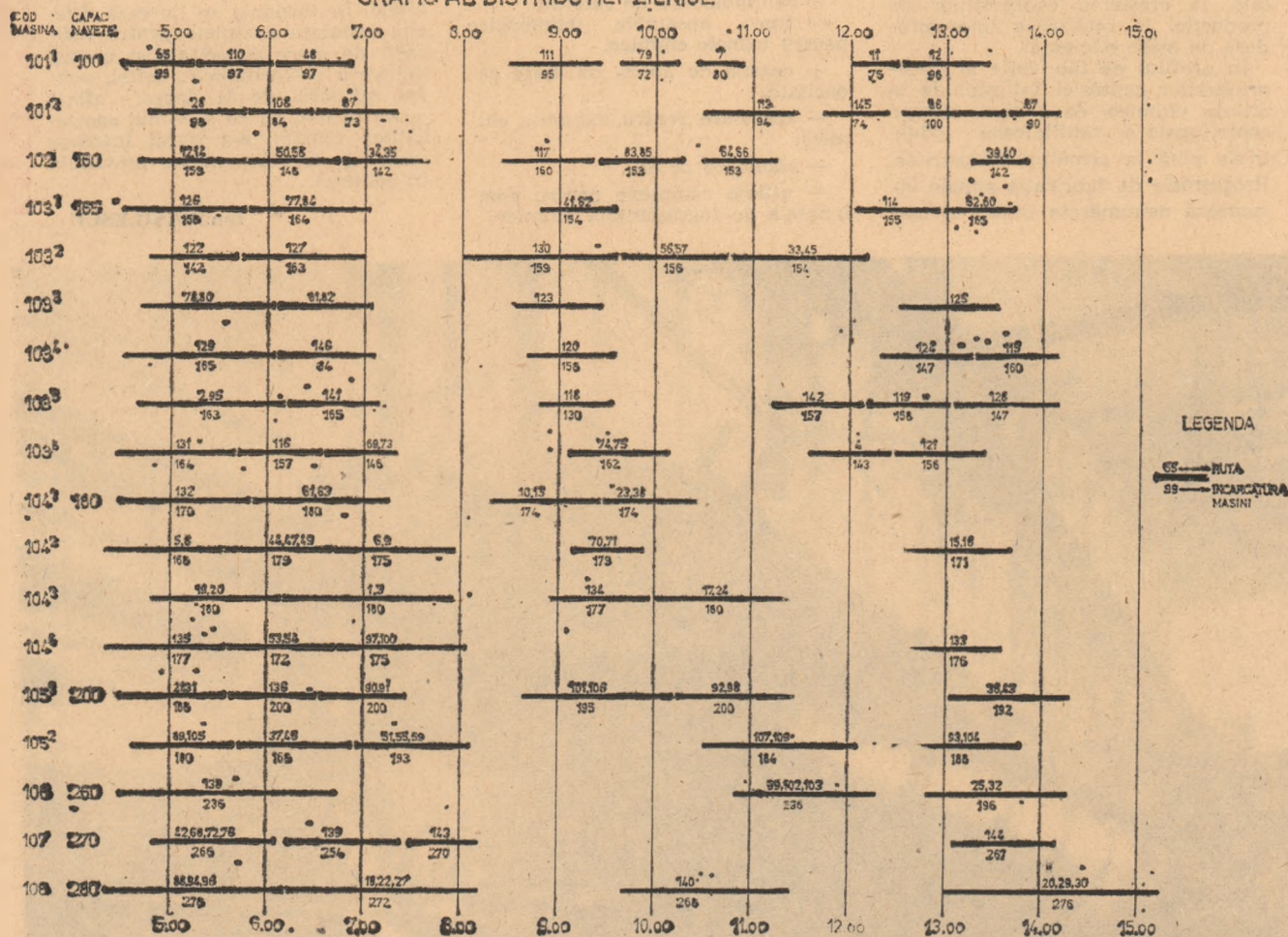
- reorganizarea efectivă a sistemului de distribuție după noile rute.

La anumite intervale de timp — un semestru — se vor revedea datele pentru că pot apare modificări, înființarea/desființarea unor centre, anumite restricții pe unele artere etc.

Apreciem că sistemul proiectat se înscrie în prevederile documentelor de partid și de stat privind perfecționarea activității în toate domeniile și sectoarele activității economico-sociale.

Niculae BICA

GRAFIC AL DISTRIBUTIEI ZILNICE

VĂ PREZENTĂM:

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ TEHNOLOGIC, CHIMIC ȘI RAFINĂRII — BUCUREȘTI

Sase întreprinderi de utilaj tehnologic pentru industria chimică și rafinării, trei întreprinderi de utilaje și mașini pentru industria alimentară, patru întreprinderi de armături industriale, una de pompe și alta de ventilatoare sînt coordonate de Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării din București. Un centru de calcul electronic, un centru de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru pompe și ventilatoare, altul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru fabricație la „Grivița Roșie” precum și un institut de cercetare științifică și inginerie tehnologică de mașini și instalații pentru industria alimentară și frigorifică la Cluj-Napoca pentru mașinile și utilajele executate în întreprinderile componente contribuie la asimilarea în producție a unor tehnologii de mare productivitate, la creșterea capacităților de producție, la realizarea unor produse de mare eficiență.

În profilul de fabricație al întreprinderilor centralei întîlnim de la utilajele chimice de proces, pompe centrifugale și ventilatoare industriale pînă la armături industriale. Programele de fabricație anuale însumează nenumărate utilaje și ma-

șini cu un înalt grad de tehnicitate, care, prin performanțele pe care le realizează, sînt comparabile cu tipurile similare produse de țări cu o industrie avansată.

Una din unitățile reprezentative ale centralei este întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie” din București. Prin reprofilarea fostelor ateliere pentru reparații de locomotive și vagoane de pasageri, prin dezvoltări efectuate în mai multe etape, „Grivița Roșie” — unitate cu o veche tradiție muncitorească — a ajuns azi o întreprindere cu tehnicitate ridicată, care lucrează atît pentru industria chimică și petrochimică românească, cît și pentru livrări la export.

Iată cîteva din produsele de bază ale întreprinderii :

- instalații pentru rafinării de petrol,
- schimbătoare de căldură,
- mari ansamble tehnologice pentru uzinele chimice,
- cazane de aburi, de mare capacitate,
- reactoare pentru industria chimică,
- răcitoare de aer,
- utilaje complexe pentru combinatele de îngrășăminte chimice,

— recuperatoare de căldură cu reactor,

— utilaje pentru producerea fibrelor și fibrelor sintetice.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ TEHNOLOGIC CHIMIC ȘI RAFINĂRII

Calea Griviței nr. 335—357

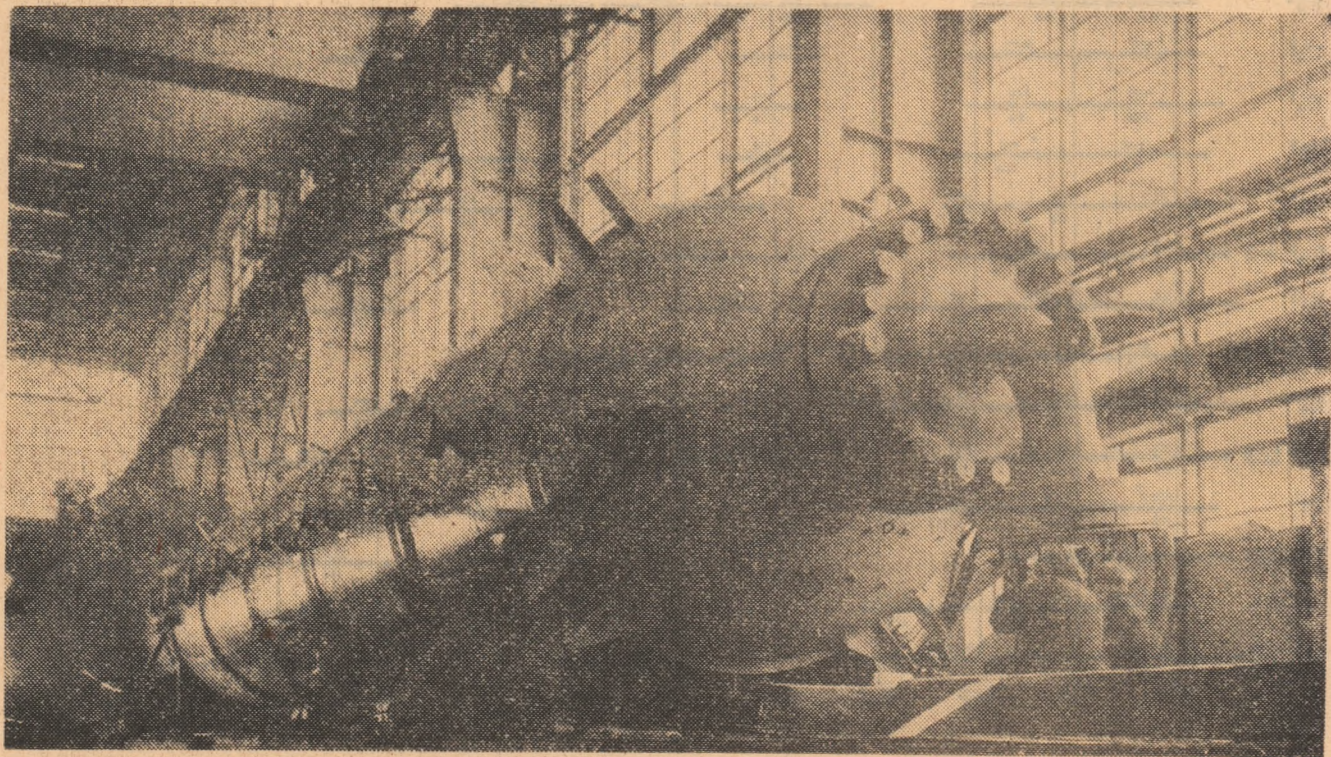
Sector I București

Telefon : 65 40 90; 65 50 90

Telex : 11250

Din producția întreprinderii 35% este destinată exportului, livrîndu-se pînă în prezent în circa 25 de țări, ca : U.R.S.S., R.D.G., Ungaria, Iugoslavia, Pakistan, Siria și altele. În Iordania se livrează diferite instalații complete pentru rafinării de mare capacitate și pentru industria petrochimică ; astfel, pentru rafinării de la Zarga, aflată acum în montaj cu sprijinul specialiștilor români, s-a livrat întreaga cantitate de echipamente prevăzută în contract.

Ion VASILESCU

Tea prezentăm

INSTALAȚIA AUTOMATĂ DE JUCAT POPICE

Colectivul de muncă de la întreprinderea de agrement și producție industrială pentru turism din București, realizează, printre alte produse necesare dotării unităților turistice din țara noastră, și o instalație automată de jucat popice. Amatorii acestui sport, în număr din ce în ce mai mare — sportivii români au obținut de-a lungul anilor numeroase titluri mondiale la această disciplină sportivă — au posibilitatea de a juca în săli de sport sau cluburi muncitorești dotate cu această instalație nouă de jucat popice realizată la nivelul tehnicii de vîrf.

Instalația automată de jucat popice poate fi folosită la toate cele trei programe de joc, respectiv lansările la „pline”, „izolate” și „figuri impuse”. Este asigurată, totodată, și returnarea automată a bilelor lansate.

Atît instalația automată cît și pistele aferente respectă ultimele indicații ale Federației române de popice, precum și normele internaționale de concurs. Poate fi utilizată însă și în cadrul unor săli de sport mai mici, în cluburile din întreprinderi. Instalația are un panou care afișează numărul de bile lansate, numărul bilelor greșite, al popicelor doborîte la o lansare, precum și numărul total de popice doborîte. De la pupitrul de comandă se pot alege programele de joc la cele trei stiluri. Afișajul poate fi modificat sau anulat.

Țiimpul mediu de așezare a popicelor este de 10 secunde, iar Țiimpul maxim între două ridicări de bile cînd sînt puse la baza elevatorului este de 4 secunde. Instalația sesizează popicele încurcate și rezolvă automat aranjarea lor.

Toate ansamblele echipamentului sînt individualizate și livrabile separat. Atît livrarea instalației, cît și asistența tehnică la montaj se face de cître întreprinderea producătoare la comandă.

Informații suplimentare :

Întreprinderea de agrement și producție industrială pentru turism — București

Strada Luterană nr. 9

Telefon : 13.78.60

Telex : 10.093

Echipamentul specific al popicării automate cu sfori se execută cu următoarele componente :

- instalație mecanică de așezare automată a popicelor ;
- panoul de alimentare ;
- panoul de relec ;
- panoul de semnalizare popice doborîte ;
- pupitrul de comandă.

Instalația mecanică de așezare automată a popicelor are rolul de a ridica cele nouă popice în dispozitivul de liniștire și apoi de a le așeza la locul lor pe pistă în cadrul programelor de lansări la pline, izolate și în conformitate cu figura cerută la lansările specifice de figuri. Are, de asemenea, rolul de a returna bilele lansate cu ajutorul unui elevator.

Instalația mecanică are în componența sa : **sesizoarele de popice coborîte**, care trebuie să închidă contactul electric corespunzător popicului doborît ; **frinele de sfori**, care blochează popicele la lansările la izolate sau figuri în dispozitivul de lansare, așezînd pe pistă doar popicele a căror sfoară nu a fost blocată de frîna proprie ; **sesizorul electromecanic de descurcare** automată a popicelor încurcate prin scuturarea lor înainte de ridicarea în clopote ; **elevatorul de bile**, care ridică bilele lansate și le depune în jgheabul de întoarcere cu ajutorul unor palete antrenate de un lanț legat de un motor electric ; **lămpile**

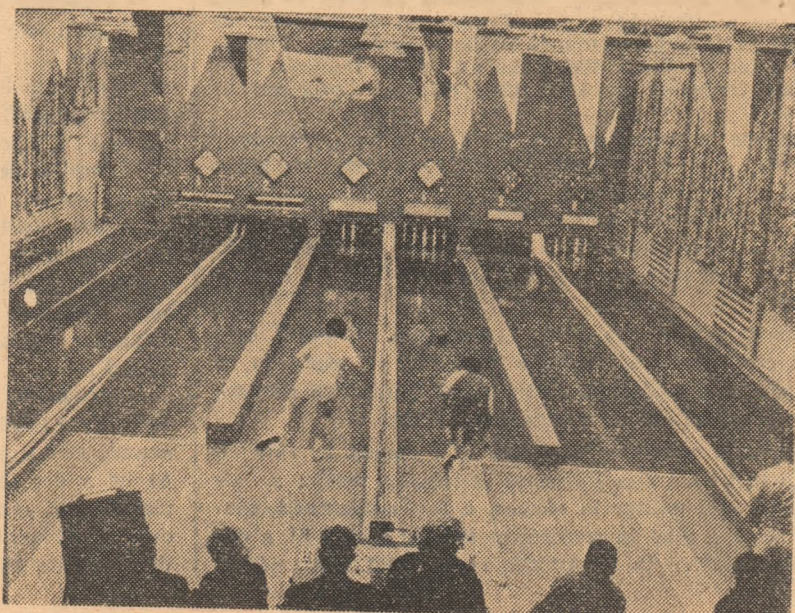
de iluminare a popicelor ; **limitatoare de sens**, care transmit informațiile de poziții extreme ale popicelor.

Panoul de alimentare are rolul de a asigura o tensiune continuă nestabilizată pentru comanda frinelor, alimentarea releelor și sesizoarelor de popice doborîte, precum și pentru sesizoarele de bile trase și greșite ; o tensiune alternativă nestabilizată pentru comanda motoarelor de acționare a elevatorului de bile și respectiv a celui de acționare a instalației mecanice de așezare a popicelor ; de alimentare a lămpilor fluorescente de iluminat popicele și panoul de afișaj ; precum și de a alimenta becurile de la panourile de semnalizare a popicelor doborîte, de permisiune a lansării bilelor, a becurilor de semnalizare a lansărilor greșite și a contactoarelor de comandă.

Condițiile generale, ce caracterizează mediul în care se poate utiliza instalația automată de jucat popice sînt : temperatură între 15 și 30 grade Celsius, umiditate relativă 55%, medii lipsite de vapori corosivi, inflamabile, fără pulberi conducătoare de electricitate, aburi, gaze sau alte substanțe chimice.

Toate elementele constructive și organele de asamblare sînt protejate împotriva oxidării prin acoperiri galvanice sau prin vopsire.

Z. EMIL

VECHIMEA ÎN MUNCĂ ȘI ÎN SPECIALITATE

În Legislația noastră unele drepturi ale personalului muncitor (încadrat cu contract de muncă) se nasc ori se stabilesc în funcție de: vechimea în muncă; vechimea în specialitate; vechimea neîntreruptă în muncă; vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

Alteori, cuantumul bănesc al unor drepturi este determinat de existența vechimii (în muncă, în specialitate, ori a vechimii neîntrerupte). Vechimea în muncă, sub toate aspectele sale sus arătate, este necesar a fi dovedită, nefiind suficientă numai existența ca atare. Pentru aceste motive, prezentăm conținutul fiecăreia din aceste noțiuni și drepturile pe care le determină.

Vechimea în muncă

În conformitate cu art. 137, alin 1 din Codul muncii „timpul cît o persoană a desfășurat activitatea pe baza unui contract de muncă constituie vechime în muncă”. De asemenea, constituie vechime în muncă și alte perioade de timp prevăzute de lege. Actul normativ care completează și adîncește prevederea — cadru din Codul muncii este Legea nr. 3/1977. În art. 9 alin. 1 din această lege se repetă prevederea din codul muncii precizîndu-se că vechimea în muncă este timpul cît o persoană a fost încadrată în baza unui contract de muncă. În virtutea art. 20 din Legea nr. 3/1977 se consideră vechime în muncă și alte intervale de timp anume precizate în alin. 1—4 din acest text.

În regulă generală, vechimea în muncă reprezintă timpul lucrat în baza unui contract de muncă. Contractul de muncă poate fi scris sau nescris, pe durată nedeterminată ori determinată (pentru munci temporare sau sezoniere), fiind indiferentă și forma de retribuire (retribuție tarifară de încadrare ori pe bază de cotă procentuală). Este firesc ca legea să se refere la contractele de muncă ce se încheie și se execută pe teritoriul țării. Totuși, prin excepție, se consideră vechime în muncă și timpul lucrat în străinătate, dacă s-a contribuit la asigurările sociale de stat ori dacă există astfel de reglementări în convențiile încheiate de țara noastră cu statele respective (art. 49 alin. 4 din Legea nr. 3/1977).

a) Se consideră vechime în muncă, potrivit art. 20 alin. 1 lit. a și intervalul pe timp în care persoana a fost deținută în lagăre sau închisori, pentru activitate revoluționară, antifascistă sau democratică, neîntrerîndu-se dacă cel în cauză era sau nu încadrat în muncă. Fiecare an de deținere se consideră ca vechime în muncă un an și șase luni. Perioadele de detenție mai scurte de un an se vor multiplica tot cu același coeficient de 1,5 pentru calculul vechimii în muncă.

b) Vechime în muncă se consideră — în baza prevederii art. 20 alin. 1 lit. b din citata lege — și perioada în care o persoană a fost îndepărtată din serviciu pentru activitate politică, revoluționară, antifascistă, sau democratică, înainte de 23 August 1944, ori ca urmare a persecuțiilor rasiale sau naționale, în perioada ianuarie 1938 — decembrie 1945.

c) Potrivit art. 20 alin. 1 lit. c, din legea nr. 3/1977, este luată în considerare ca vechime în muncă și perioada în care persoana a desfășurat activitate revoluționară antifascistă, recunoscută de către organele în drept.

d) Constituie vechime în muncă și perioada în care o persoană încadrată și-a întrerupt activitatea pentru a îndeplini serviciul militar în termen, a fost concentrată, mobilizată sau s-a aflat în prizonierat (art. 20 alin. 2 lit. a din legea nr. 3/1977). În conformitate cu textul citat, pentru

ca perioada respectivă să constituie vechime în muncă este necesar ca persoana în cauză să fi fost titulara unui contract de muncă (pe durată nedeterminată sau determinată) — respectiv să fi fost încadrată în muncă, sau contractul să fi încetat cu cel mult 90 zile înainte de începerea perioadei precizate de lege (concentrare, mobilizare etc.).

e) Constituie vechime în muncă și perioada în care o persoană încadrată este suspendată din funcție, ori i s-a desfășurat contractul de muncă, dacă aceste măsuri au fost anulate ulterior ca fiind ilegale (art. 20 alin. 2 lit. b din lege).

f) Se consideră vechime în muncă, potrivit art. 504 din codul de procedură penală, și timpul în care o persoană fiind încadrată în muncă, a fost arestată în baza unei condamnări definitive și ulterior se stabilește că nu a săvîrșit fapta ori fapta nu există.

g) De asemenea, se consideră vechime în muncă și perioada în care o persoană încadrată în muncă este deținută preventiv și ulterior încetează acțiunea penală, în condițiile legii.

h) Art. 20 alin. 3 din legea nr. 3/1977 consideră vechime în muncă și perioada în care o persoană încadrată în muncă urmează cursuri de pregătire profesională sau politică.

i) În conformitate cu prevederile art. 20 alin. 4 din acest lege se consideră vechime în muncă perioadele pentru care s-a cotizat la fostele asigurări sociale, ori la casele de pensii preluate de stat.

● **Calculul vechimii în muncă.** Perioadele de activitate prestată cu o normă întreagă se iau în întregime în calculul vechimii în muncă, iar, în baza art. 20 alin. 5 din legea nr. 3/1977, pentru persoanele care au lucrat, potrivit legii, cu program redus, vechimea în muncă se ia în considerare proporțional cu timpul lucrat. De la această regulă generală, art. 20 alin. 6 din actul normativ citat și art. 158 din codul muncii consacră o excepție prevăzînd că perioada în care o femeie a fost încadrată cu program redus, potrivit legii, pentru îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă la 6 ani, se socotește ca timp integral. Prin copii urmează a se înțelege copiii firești și cei înfiați, precum și copiii primiți în plasamentul familiei ori încredințați în conformitate cu prevederile art. 2 și art. 3 al legii nr. 3/1970. Copiii soțului dintr-o căsătorie anterioară dacă nu sînt înfiați de femeia încadrată în muncă nu pot fi incluși în categoriile de mai sus pentru a căror îngrijire legea acordă beneficiul său.

● **Drepturile care se stabilesc în raport de vechimea în muncă.** În legislația existentă anumite drepturi sau uneori cuantumul lor se stabilesc în raport de vechimea în muncă. Aceste drepturi sînt:

— **concediul de odihnă** (cu deosebire durată acestuia) în afară de unele excepții și anume tinerii în vîrstă de pînă la 18 ani (art. 1 alin. 2 din legea nr. 26/1967) și persoanele se încadrează în dispozițiile art. 11 alin. 1 din aceeași lege. Pentru categoriile sus arătate durată concediului de odihnă nu este în funcție de vechimea în muncă;

— **pensiile de asigurări sociale de stat și anume:** pentru munca depusă și limită de vîrstă (art. 9 alin. 1 din Legea nr. 3/1977), pentru pierderea capacității de muncă din cauză de accident de muncă sau boală profesională ori în afara procesului de muncă (art. 20, art. 33 și art. 38 din aceeași lege). Pensiile invalizilor și accidentaților de război și ale urmașilor acestora nu sînt condiționate de vechimea în muncă;

— **încadrarea (promovarea)** în unele posturi pentru care dispozițiile legale cer îndeplinirea unei anumite vechimi în muncă, fără a preciza și specialitatea (astfel anexa 2 poziția 69 lit. c din legea nr. 12/1971 prevede că în funcțiile de planificator, contabil, merceolog și statistician pot fi încadrați absolvenții liceelor de cultură generală care au 2 ani de activitate fără a indica și o anume specialitate);

— stabilirea retribuției tarifare în anumite situații indicate de lege când nu se pretinde decât existența unei activități retribuite fără a cere și o altă condiție privind funcția, meseria, profesia, specialitatea (exemplu: art. 35 lit. a din Legea nr. 57/1974).

Vechimea în specialitate

Codul muncii, în art. 137 alin. 2, face referire la vechimea în funcție, meserie sau profesie fără a defini expresiile respective. Fiind o lege-cadru este firesc să nu aducă o reglementare de amănunt și să facă trimitere la alte prevederi legale, ceea ce impune căutarea definiției legale în actele normative specifice materiei. Legea nr. 12/1971, în anexa nr. 2 (pct. 2 al notei), definește vechimea în specialitate ca fiind perioada de timp în care o persoană a lucrat într-o activitate corespunzătoare funcției în care urmează să fie încadrată sau promovată. Deși definiția legală are în vedere numai vechimea în specialitate cu privire la funcție, este evident că nu se referă și la vechimea în meserie. Aceasta rezultă din coroborarea prevederilor anexei I cu cele suscitute, cuprinse în nota din anexa 2.

Astfel vechimea în specialitate reprezintă, după caz, o vechime în meserie pentru muncitori și în funcție pentru personalul TESA.

Din cele de mai sus rezultă că vechimea în specialitate constituie o specie (o varietate) a vechimii în muncă, nefiind de conceput ca o perioadă de timp să fie considerată ca vechime în specialitate dar să nu reprezinte în același timp și vechime în muncă.

● **Calculul vechimii în specialitate.** La determinarea vechimii în specialitate se pot lua în considerare, potrivit pct. 2 din nota de la finele anexei nr. 2 a legii nr. 12/1971, și perioadele lucrate în specialități înrudite.

Stabilirea specialităților înrudite funcției se face prin acte normative, iar în lipsa unor atari prevederi, în conformitate cu pct. 1 al notei la anexa nr. 2, determinarea acestora este de competența ministerelor, altor organe centrale și comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

Stabilirea specialităților înrudite meseriei este precizată prin indicatoarele tarifare de calificare ale diferitelor meserii.

În principiu, la determinarea vechimii în specialitate legea are în vedere timpul efectiv lucrat în acea specialitate (meserie sau funcție) ceea ce impune următoarele consecințe:

— se consideră vechime în specialitate și perioada în care o persoană a lucrat în meseria sau funcția respectivă fără a îndeplini condițiile legale pentru încadrarea sau menținerea în acel post;

— se vor putea considera — potrivit opiniei majoritare din literatura juridică, vechime în specialitate și perioadele în care, în timpul serviciului militar în termen ori în timpul concentrării, cel în cauză a prestat efectiv o activitate corespunzătoare unei anumite specialități din economie sau administrație, cum ar fi de pildă: zidar, mecanic auto, medic, șofer etc. Practica administrativă este însă contrară acestei opinii.

Prevederile legale la care ne-am referit mai sus, definind vechimea în specialitate, au în vedere perioadele lucrate efectiv, ceea ce aduce în discuție dacă intervalele de timp în care contractul de muncă a fost suspendat pot sau nu să fie luate în considerare drept vechime în specialitate. Ne raliem opiniei exprimate în literatura de specialitate (Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, Dreptul muncii, tratat, Editura Științifică și enciclopedică București 1978, p. 452), potrivit căreia, în măsura în care nu există reglementări speciale exprese în sens contrar, perioadele de suspendare a contractului de muncă se pot include în vechimea de specialitate, dar numai cu condiția ca intervalul de timp respectiv

să constituie și vechime în muncă, iar suspendarea contractului să nu fi fost consecința inițiativei sau culpei persoanei încadrate.

Potrivit prevederii art. 20 alin. 5 din legea nr. 3/1977, care socotim că se aplică și în materia de față, timpul lucrat cu o normă întregă se ia în întregime în calculul vechimii în specialitate (funcție sau meserie), iar la cei care, potrivit legii, au fost încadrați cu program redus; vechime a se ia în considerare proporțional cu timpul lucrat.

Tot astfel, în baza art. 20, alin. 6 din legea nr. 3/1977, socotim că perioada în care o femeie a fost încadrată, cu program redus, potrivit legii, pentru îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă-la 6 ani, se socotește integral ca vechime în specialitate.

Prin noțiunea de copil se va înțelege atît cel firesc cît și cel înfiat, precum și cel primit în plasament sau încredințat, art. 2 și art. 3 din legea nr. 3/1970).

● **Drepturile și situațiile condiționate de vechime în specialitate.** Legile nr. 12/1971 și 57/1974 se referă la vechimea în specialitate ori de cîte ori prevăd că vechimea minimă constituie o condiție pentru:

- încadrarea în muncă (într-un anumit post);
- promovarea în muncă, adică încadrarea într-o funcție superioară pentru personalul TESA sau într-o categorie superioară pentru muncitorii calificați;
- acordarea unei trepte superioare în cadrul meseriei (pentru muncitorii calificați);
- acordarea unei gradații superioare în cadrul funcției (pentru personalul TESA).

Vechimea neîntreruptă în muncă

Din coroborarea prevederilor art. 8—10 din legea nr. 1/1970, rezultă că noțiunea de vechime neîntreruptă în muncă are o sferă mai mare și un conținut mai cuprinzător decît vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Se poate afirma că vechimea neîntreruptă în muncă reprezintă genul, iar vechimea neîntreruptă în aceeași unitate constituie specia. Inadevăr, în conformitate cu art. 10 din legea citată, vechimea neîntreruptă în muncă include toate cazurile prevăzute de art. 8 și art. 9, adică toate situațiile care mențin continuitatea în aceeași unitate și în plus următoarele situații:

— cînd persoana încadrată s-a transferat la cererea sa (art. 10 lit. b din legea nr. 1/1970);

— dacă persoana încadrată care și-a încetat activitatea s-a reîncadrat în termen de 90 de zile în altă localitate, pentru a-și urma soțul care are locul de muncă în acea localitate (art. 10 lit. c din legea nr. 1/1970);

— atunci cînd o persoană se încadrează într-o unitate de stat în termen de 90 de zile de la data ieșirii dintr-o cooperativă de producție meșteșugărească în care a lucrat ca membru cooperatist, cu acordul conducerii cooperativei (art. 10 lit. d din legea nr. 1/1970). În situația dată, în vechimea neîntreruptă în muncă pe care cel în cauză o are de la data încadrării în unitatea socialistă de stat se include și perioada care, potrivit dreptului cooperatist (art. 9 — în hotărîrea nr. 1/1970 a Consiliului Central al Uniunii Centrale a Cooperativilor Meșteșugărești), este considerată ca vechime neîntreruptă în muncă;

— dacă o persoană s-a încadrat într-o unitate de stat în termen de 90 de zile de la încetarea contractului de muncă încheiat cu o persoană fizică sau juridică (altă decît o unitate socialistă) art. 10, lit. d, fraza finală din legea nr. 1/1970).

● **Modul de calcul.** Și în cazul de față, în calculul vechimii neîntrerupte în muncă se iau în considerare numai perioadele de timp lucrate efectiv. Perioadele de timp lucrate efectiv, separate de împrejurările precizate în art. 10 din lege, se cumulează, considerîndu-se că situația respectivă nu a întrerupt activitatea celui în cauză.

Perioadele anterioare și cele posteroare întreruperii se cumulează, fără a se lua în calcul termenul de 90 zile (sau perioada mai scurtă în care nu s-a lucrat).

timpul în care s-a prestat activitatea cu o normă întreagă se ia în calcul în întregime, iar perioadele lucrate cu program redus, potrivit legii, se iau în considerare proporțional cu timpul lucrat. Perioada în care o femeie a fost încadrată cu program redus, potrivit legii, pentru îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă la 6 ani, se socotește ca timp integral.

● **Drepturile care se stabilesc în funcție de vechimea neîntreruptă în muncă.** În legislația actuală, vechimea neîntreruptă în muncă condiționează nașterea, stabilirea sau menținerea următoarelor :

- dreptul la alocație de stat pentru copii și cuantumul acesteia ;
- dreptul la indemnizația de maternitate și pentru incapacitate temporară de muncă determinată de boală sau de accident, cu unele excepții ;
- dreptul la concediul de odihnă ;
- dreptul de a ocupa în continuare posturile în care se aflau încadrate în momentul apariției legii nr. 12/1971, persoanele care îndeplinesc condițiile legale înainte de această dată, dar care nu le-au mai îndeplinit ulterior (a se vedea art. 68 alin. 2 din legea nr. 12/1971) ;
- facultatea de a primi, în termen de 30—90 zile de la reîncadrare, treptele sau gradările avute anterior, în situațiile și condițiile prevăzute de art. 200, alin. 2 din legea nr. 57/1974.

Vechimea neîntreruptă în aceeași unitate

În mod general se poate afirma că vechimea neîntreruptă în aceeași unitate este perioada de timp în care o persoană prestează munca într-o anumită unitate (unitate socialistă de stat, organizație cooperatistă și obștească), pe baza aceluiași contract de muncă pe durată nedeterminată. Prin efectul legii, se consideră că vechimea în aceeași unitate nu a fost întreruptă și în anumite situații expres prevăzute de actele normative, și deci, persoanele în cauză sînt socotite că au vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

Pentru stabilirea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate trebuie avute în vedere următoarele prevederi legale :

- pentru situațiile survenite după 26 martie 1970 (data Legii nr. 1/1970), se aplică art. 8 și art. 9 din sus citată lege ;
- pentru situațiile anterioare datei de 26 martie 1970 se aplică anexa VII la HCM nr. 914/1968 ;
- art. 72 alin. 1 din codul muncii ;
- art. 2 alin. 3 și 4 din Decretul Consiliului de Stat nr. 233/1974 ;
- art. 17 din Decretul Consiliului de Stat nr. 95/1975 ;
- art. 504 alin. 4 din codul de procedură penală ;
- dispozițiile cuprinse în diverse acte normative referitoare la reorganizarea unităților socialiste de stat care prevăd expres situațiile în care personalul muncitor se bucură de vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

a) Potrivit prevederilor legale citate mai sus constituie vechime neîntreruptă în unitate, perioada în care o persoană încadrată a lucrat într-o unitate pe baza aceluiași contract de muncă încheiat pe durată nedeterminată (art. 8 alin. 1 din legea nr. 1/1970 și art. II din anexa nr. VII la HCM nr. 914/1968). Și în situația în care contractul de muncă este nul, fiind încheiat cu încălcarea dispozițiilor imperative ale legii, perioada în care cel în cauză a prestat munca în baza acestui contract se va considera ca vechime neîntreruptă în unitate, dat fiind că, în dreptul muncii, nulitățile produc consecințe numai de la data declarării lor, neavînd efect retroactiv.

b) Vechimea în aceeași unitate este socotită ca neîntreruptă și în situațiile expres și limitativ arătate de prevederile legale pe care le cităm mai jos.

Cînd persoana încadrată cu contract de muncă pe durată nedeterminată a lucrat în două sau mai multe unități, ca urmare a transferării sale în interesul serviciului (art. 8 lit. a din legea nr. 1/1970). Menționăm faptul că, transferul fiind o cesiune de contract, aprobarea acestuia de

către unitatea de origină și începerea raportului de muncă la noua unitate trebuie să fie simultane. Totuși, organele Ministerului Muncii au considerat că în cazul în care între cele două date nu există un interval mai mare de 90 zile, vechimea în aceeași unitate se consideră neîntreruptă. Este de precizat că transferul în interesul serviciului al unei persoane de la o cooperativă meșteșugărească la o unitate de stat poate avea loc numai dacă cel în cauză era încadrat la cooperativă meșteșugărească în baza unui contract de muncă pe durată nedeterminată. Dacă persoana a avut — anterior încadrării sale cu contract de muncă pe durată nedeterminată, calitatea de membru cooperativ, vechimea neîntreruptă în aceeași unitate se socotește numai de la data schimbării calității sale de membru cooperativ, în aceea de titular al unui contract de muncă.

În cazul în care persoana încadrată a fost trecută de la o unitate la alta prin actul de numire al organului superior competent, situație care constituie — prin efectul legii — un transfer în interesul serviciului (art. 11 alin. 2 din legea nr. 1/1970).

În situația în care persoana încadrată în muncă este trecută la o altă unitate ca efect al unei fuziuni sau absorbției unei părți din aceasta. Toate aceste situații sînt considerate de art. 11 alin. final din legea nr. 1/1970 ca transferări în interesul serviciului avînd ca efect menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate.

Atunci cînd o persoană încadrată cu contract de muncă pe durată determinată a lucrat în fiecare an, în funcție de necesitățile serviciului, cel puțin 6 luni în aceeași unitate sau în unități diferite unde a trecut în mod organizat, la indicația unui organ competent (art. 8 lit. b din legea nr. 1/1970).

c) De asemenea, beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, persoana încadrată cu contract de muncă, pe durată nedeterminată care s-a reîncadrat în termen de 90 zile de la încetarea motivului pentru care nu a mai lucrat, dacă încetarea contractului a fost determinată de unul din următoarele motive expres și limitativ precizate de lege :

- a fost trimisă să urmeze o școală, un curs de calificare, de perfecționare sau de specializare (art. 9 alin. 1 lit. a din legea nr. 1/1970) ;
- a îndeplinit sarcini cu caracter permanent în cadrul organizațiilor obștești, cu aprobarea conducătorului organului competent (art. 9 alin. 1 lit. b din legea nr. 1/1970). Prevederea citată se aplică indiferent de natura sarcinilor îndeplinite (politică, tehnică, productivă, administrativă) ;
- a îndeplinit o funcție electivă cu caracter de continuitate pentru care a fost retribuit (art. 9 alin. 1 lit. c din legea nr. 1/1970) ;
- a fost trimisă să lucreze într-o organizație internațională (art. 9 alin. 1 lit. d din legea nr. 1/1970) ;
- a îndeplinit obligații militare sau a încetat activitatea ca militar în cadrele permanente ale armatei ori ca personal militarizat în Ministerul de Interne (inclusiv unitățile subordonate), în condițiile Decretului nr. 407/1953 (art. 9 alin. 1 lit. e din legea nr. 1/1970). De la 1 martie 1973, data intrării în aplicare a codului muncii, încorporarea celui încadrat în muncă nu mai atrage desfacerea contractului de muncă ; ci suspendarea acestuia potrivit prevederii art. 72 alin. 1 din cod, care precizează că perioada îndeplinirii serviciului militar intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate ;

— i s-a desființat contractul de muncă de către unitate din cauză că a lipsit mai mult de 3 luni de la serviciu, fiind în incapacitate temporară de muncă, constatată prin certificat medical (art. 9 alin. 1 lit. f din legea nr. 1/1970). Această prevedere se corela cu dispozițiile art. 20 alin. 1 lit. h și i din codul muncii anterior ; drept urmare un asemenea motiv de desfacere a contractului de muncă și nici o altfel de împrejurare nu mai poate exista după 1 martie 1970 ;

— a fost eliberată dintr-o funcție pe care a ocupat-o ca urmare a numirii sale de către organul superior competent (art. 9 alin. 1 lit. g din legea nr. 1/1970);

— i s-a desăfăcut contractul de muncă și ulterior s-a stabilit definitiv, de organele competente, că motivele care au stat la baza acestei măsuri au fost neîntemeiate (art. 9 alin. 1 lit. h din legea nr. 1/1970);

— a încetat activitatea din cauza stării sănătății sale, constatată prin certificat medical, care a făcut necesară schimbarea locului de muncă, în cazul când unitatea nu i-a putut oferi altă muncă corespunzătoare (art. 9 alin. 1 lit. i din legea nr. 1/1970. Încetarea activității poate avea loc atît prin acordul părților cît și din inițiativa persoanei încadrate);

— a fost pensionată pentru invaliditate (art. 9 alin. 1 lit. j din legea nr. 1/1970). De la data aplicării actualului cod al muncii — 1 martie 1973 — și al legii nr. 3/1977 prevederea citată din legea nr. 1/1970 nu se aplică decît pensionarilor pentru invaliditate de gradul I sau II;

— unul din soți îl urmează pe celălalt, care a fost transferat în interesul serviciului sau mutat împreună cu unitatea în altă localitate, a fost trimis în misiune permanentă în străinătate sau să lucreze într-o organizație internațională (art. 9 alin. 1 lit. k din legea nr. 1/1970). Încetarea contractului de muncă al soțului care îl urmează pe celălalt în toate ipotezele prevăzute de norma citată, poate avea loc prin acordul părților, din inițiativa celui în cauză ori prin obținerea unui transfer la cerere);

— femeia încadrată care a încetat activitatea fiind gravidă sau pentru a-și crește un copil pînă la vîrstă de 7 ani (art. 9 alin. 2 din legea nr. 1/1970). Textul este aplicabil și femeilor care au înfiat un copil ori care au primit în plasament familial sau li s-a încredințat un copil în baza art. 2 și art. 3 din legea nr. 3/1970. De asemenea, prevederea cuprinsă în art. 9 alin. 2 din legea nr. 1/1970 se aplică atît în cazul în care desfacerea contractului de muncă a avut loc prin acordul părților sau din inițiativa femeii. În această din urmă ipoteză se prezumă — pînă la proba contrarie — că denunțarea contractului de către femeia încadrată s-a făcut din motivele precizate în lege, dacă la data încetării activității se afla întruna din situațiile prevăzute de text (era gravidă sau mamă a unui copil sub 7 ani). Dacă după încetarea activității pentru creșterea unui copil sub 7 ani, femeia mai dă naștere altuia, perioada de inactivitate se prelungește pînă cînd împlinește vîrsta de 7 ani și al doilea copil cu condiția ca de la data respectivă să se reîncadreze în termen de 90 zile. Soluția este identică și dacă înfiază, ori primește un copil în baza art. 2 și art. 3 din legea nr. 3/1970. Întrucît prevederea legală la care ne referim este edictată exclusiv în favoarea celor în cauză, este de la sine înțeles că femeia poate solicita oricînd încadrarea, nefiind obligată a aștepta pînă cînd copilul împlinește 7 ani.

d) Beneficiază, de asemenea, de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, potrivit art. 9 alin. 3 din legea nr. 1/1970 și persoana care s-a încadrat în termen de 90 zile de la desfacerea contractului de muncă dacă această măsură a avut loc:

— din cauza încetării activității unității, potrivit art. 130 alin. 1 lit. b din codul muncii;

— pentru reducerea de personal, potrivit art. 130 alin. 1 lit. a din codul muncii;

— alte motive neimputabile celui în cauză. În reglementarea actuală aceste motive sînt prevăzute în codul muncii alin. 1 lit. c (unitatea se mută în altă localitate, și are posibilitatea să-și asigure pe plan local cadrele necesare); lit. d (unitatea se mută în altă localitate, iar cei încadrați nu acceptă să o urmeze); lit. e (persoana nu corespunde sub raport profesional, postului în care a fost încadrată); lit. f (în postul ocupat de cel în cauză este reintegrat, pe baza hotărîrii organelor competente, cel care a deținut anterior acest post); lit. g (persoana neîncadrată în muncă se pensionează pentru limită de vîrstă ori pentru invaliditate de gradul I sau II); lit. h (cel menținut sau reîncadrat

în muncă după pensionarea sa pentru limită de vîrstă nu mai este necesar); precum și în cazurile și sub condițiile mai jos precizate, lit. j (cel în cauză este arestat mai mult de 60 zile, dacă ulterior se stabilește prin hotărîrea definitivă că cei în cauză nu a săvîrșit fapta ori că aceasta nu există); lit. k (persoana încadrată în muncă este condamnată definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca sa, iar condamnarea o face necorespunzătoare postului pe care îl deține, dacă ulterior se stabilește prin hotărîre definitivă că persoana nu a săvîrșit fapta sau aceasta nu există); lit. l (instanța penală a pronunțat interdicția de exercitare a profesiei, temporar sau definitiv și apoi s-a constatat prin hotărîre definitivă că fapta nu a existat sau nu a fost săvîrșită de cel în cauză). Pentru motive de echitate, aderăm la părerea că prevederea cuprinsă în art. 9 alin. 3 din legea nr. 1/1970 care reglementează situațiile de mai sus, se aplică, prin analogie, și în cazul în care raportul de muncă încetează ca urmare a constatării nulității contractului de muncă cu condiția ca temeiul nulității să nu fie imputabil celui în cauză.

În conformitate cu art. 9 alin. 4 final din legea nr. 1/1970, în situațiile prevăzute de același articol în alin. 1 lit. a-f și în alin. 2 pentru menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, pe lîngă condițiile arătate, este necesar ca reîncadrarea celui în cauză în termen de 90 zile să se facă la unitatea în care a lucrat anterior, pînă la încetarea contractului de muncă; numai dacă acolo nu este necesar — fapt confirmat în scris de unitatea în cauză — reîncadrarea poate avea loc într-o altă unitate.

În toate situațiile de mai sus, avute în vedere de art. 8 și art. 9 ale legii nr. 1/1970, reîncadrarea trebuie să se facă pe baza unui contract de muncă pe durată nedeterminată, astfel cum rezultă din coroborarea prevederilor legale citate.

● **Modul de calcul.** Calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate se face prin însumarea perioadei lucrate într-o unitate în baza unui contract de muncă pe durată nedeterminată, cu perioadele lucrate în alte unități și în baza altor contracte de muncă, dacă persoana în cauză s-a aflat într-unul din cazurile prevăzute de art. 8 și art. 9 din legea nr. 1/1970. Altfel spus, art. 8 și art. 9 din legea nr. 1/1970, au drept efect înlăturarea întreruperilor în muncă, asigurînd astfel posibilitatea cumulării perioadelor lucrate, anterioare și posterioare acestor întreruperi. De pildă, perioadele cît o persoană nu a lucrat urmîndu-și soțul care a fost trimis în misiune permanentă în străinătate sau a fost transferat în interesul serviciului, ori timpul cît femeia care și-a încetat activitatea spre a-și crește un copil pînă la vîrsta de 7 ani, nu se adună la vechimea în aceeași unitate, singurul efect al prevederilor legale incidente în materie constînd în posibilitatea joncțiunii perioadei lucrate anterior împrejurării vizate de lege cu perioada ulterioară (după reîncadrare în muncă).

De asemenea, termenul de 90 zile nu se ia în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, ci numai perioadele despărțite de acest termen, dacă sînt îndeplinite condițiile legii.

Perioadele lucrate cu o normă întregă se iau în considerare integral, iar cele lucrate cu program redus, potrivit legii, se iau în calcul proporțional cu timpul lucrat. De asemenea, perioada în care o femeie a fost încadrată cu program redus, potrivit legii, pentru îngrijirea copiilor de pînă la 6 ani, se socotește ca timp integral.

● **Drepturile care se stabilesc în raport cu vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.** În legislația actuală, un singur drept al personalului muncitor și anume sporul de retribuție este condiționat de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Acest spor este reglementat de art. 66 din legea nr. 57/1974. Înainte de intrarea în vigoare a acestei legi — 1 ianuarie 1975 — sporul de retribuție se acorda potrivit prevederilor cuprinse în anexa nr. VII la H.C.M. nr. 914/1968.

Grupaj realizat de:

MIRCEA GORNEANU, C. JORNESCU, GRIGORE LUNGAN

Întrebări și răspunsuri

● **SORICA DUMITRU, Tecuci** — Unitatea căreia i s-a cerut transferul personalului poate refuza acest transfer sau poate să-l acorde numai la cererea persoanei interesate. Dacă, înainte de acordarea transferului, această persoană și-a luat angajamentul scris să restituie — pro rata temporis — cheltuielile de școlarizare, unitatea are obligația să urmărească recuperarea acestor cheltuieli. În lipsa acestui angajament, până la acordarea transferului — în interesul serviciului sau la cerere — persoana transferată nu mai poate fi obligată să-și ia angajamentul de plată și nici nu mai poate fi urmărită pentru cheltuielile respective.

● **GHEORGHE GH. SPINACHE, Constanța** — Din scrisoarea dv. rezultă că până la absolvirea învățământului superior de subingineri ați avut o vechime în muncă de cel puțin 12 luni. (Perioada lucrată cu 1/2 normă se ia în considerare numai pe jumătate). În această situație, odată cu prezentarea dovezii că ați promovat examenul de diplomă (de stat), ați avut drept să fiți retribuit corespunzător anului II de activitate. La încheierea unui an de activitate ca subinginer trebuie să fiți trecut la retribuirea prevăzută pentru funcția ocupată, la nivelul de bază.

● **JANA LUPESCU, Brașov** — Comisia de încadrare din unitatea unde lucrați poate să ia în considerare, ca perioadă lucrată într-o specialitate înrudită, perioada lucrată ca primitor-distribuitoare cu gestiune cu aceea de magazioner, pentru a putea fi încadrată în funcția de șef depozit.

● **MIRCEA GÎRBACEA, București** — Art. 102 alin. (1) din Codul muncii prevede în mod expres că personalul muncitor răspunde numai pentru pagubele aduse avutului obștesc din vina și în legătură cu munca lor. Din cele relatate în scrisoarea dv. rezultă că încadrarea eronată a persoanelor la care vă referiți s-a făcut într-o perioadă când la conducerea unității se aflau alte persoane decât cele cărora li se impută plata diferenței de retribuire și care n-au participat la emiterea deciziilor eronate de încadrare.

Precizarea Curții superioare de control financiar se întemeiază pe prevederile Codului muncii sus menționate.

● **AUREL CĂLDĂRUȘ, Galați** — Legea nr. 3/1977 privind acordarea pensiei pe linia asigurărilor sociale de stat nu prevede posibilitatea recalculării pensiilor în ipoteza în care pensionarul fiind încadrat în muncă, plata pensiei se suspendă (Decizia de pensie rămâne în vigoare, suspendându-se numai plata drepturilor de pen-

sie până la data când încetează contractul de muncă respectiv). Legea nr. 3/1977 instituind contribuția pentru plata pensiei suplimentare ca o asigurare mutuală a celor încadrați în muncă, nu este posibilă restituirea acestei contribuții în cazul pensionarilor care continuă activitatea după pensionare.

● **HORIA MIHAL, București** — Pentru a ocupa funcția de contabil șef, secție de gradul I se cere condiția exclusivă a absolvirii învățământului superior de specialitate și 8 ani vechime. Funcțiile de contabil șef secție de gr. II, III, IV pot fi ocupate și de absolvenții învățământului mediu cu 10 și respectiv 9 ani vechime în specialitate.

● **GHEORGHE STOIAN, Ploiești** — Conform Decretului nr. 100/1979, pentru a putea fi menținută retribuirea pe care ați avut-o în funcția de contabil șef școală, era necesar să fi avut o vechime în această funcție de cel puțin trei ani (sau într-o funcție echivalentă). Neîndeplinind această condiție, la trecerea în funcția de contabil principal, beneficiați numai de prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974, respectiv de o clasă de retribuire în plus față de aceea avută în funcția de contabil. În cazul în care de la data încadrării în gradul a 5-a avută până la data transferării din funcția de contabil, au trecut mai mult de trei ani (inclusiv perioada lucrată la școală) puteți să beneficiați și de o gradatie în plus, în condițiile prevăzute de art. 33 din Legea nr. 57/1974, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1979.

● **IOAN STANCIU, Deva** — Persoana încadrată în muncă la 1 aprilie 1960 primește — odată cu plata chenzinei a 2-a pentru luna aprilie 1980 — sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate de 10½ din retribuirea tarifară. Sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate nu se calculează și asupra sumelor primite pentru prestarea orelor suplimentare.

● **ÎNTRINDEREA FILATURA DE LÎNĂ, Mizil** — Într-o familie în care tatăl este membru C.A.P., iar mama îndeplinește condițiile prevăzute de Decretul nr. 246/1977, beneficiară a dreptului la alocație de stat pentru copii este mama. Soției căreia i s-a stabilit — prin hotărâre judecătorească — pensie pentru întreținerea copilului, i se recunoaște implicit și dreptul la alocație de stat pentru copii.

● **FLORIAN ANTONESCU, Satu Mare** — Prin scrisoarea nr. 65009/7 ianuarie 1980 Centrala industrială de

rețele electrice a transmis tuturor întreprinderilor furnizoare de energie electrică „Precizări” privind alocarea cotei de energie electrică pentru plitele electrice de gătit — Decret al Consiliului de Stat al R.S.R. nr. 283/1979, Cap. II art. 13, pct. 12.

Cota de 120 KWh lunar cu tariful de 0,55 lei/KWh pentru prepararea hranei cu plită electrică se acordă consumatorilor din categoria iluminat și utilizări casnice care au plită electrică pentru prepararea hranei, nu au deținut și nu dețin nici-o sursă de combustibil pentru prepararea hranei (gaze naturale, butelie de gaze lichificate, lampă sau plită de gătit cu petrol, etc.), iar spațiul destinat pentru prepararea hranei nu este dotat prin construcție cu coș de fum care să permită utilizarea pentru prepararea hranei a unor sobe sau altor mijloace pe bază de lemne, cărbune sau alți combustibili.

Evident, întreprinderea furnizoare a energiei electrice din Baia Mare nu are calitatea de a abroga textul unui decret.

● **CRISANA CIOCIRLIE, Oravița** — La stabilirea indemnizației de concediu anual de odihnă, respectiv a retribuirii medii zilnice din ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu, se iau în considerare retribuirile tarifare lunare primite în această perioadă inclusiv retribuirile primite, conform art. 74 din Legea nr. 57/1974, în perioada înlocuirii unei colege bolnave. În anexa XIV la Decretul nr. 4/1979 se precizează că în calculul câștigului mediu se iau retribuirile tarifare lunare primite fără să se excludă retribuirile primite în perioada înlocuirii.

● **ANDREI ANDRESCU, Galați** — Copilul beneficiar al unei pensii de urmaș se bucură — în continuare — de acest drept dacă părintele supra-viețuitor se recăsătorește. În noua familie se poate bucura de același regim cu cel al copiilor ce se vor naște din noua căsătorie numai dacă este înfiat de soțul părintelui său, în condițiile de păstrare a legăturilor de familie anterioare înfierii. În cazul unei înfierii care exclude asemenea legături nu mai are dreptul la pensia de urmaș.

● **EVA ȘERBAN, Șimleu Silvaniei** — În baza art. 24 din Legea nr. 1/1977 se exceptează de la obligația de plată a contribuției prevăzute la art. 22 din legea menționată mai sus, persoanele care au invaliditate de gradele I sau II și soții acestora, pe timpul cât durează invaliditatea dovedită cu acte eliberate de comisia de expertizare a capacității de muncă. Invaliditatea de gradele I sau II se referă la incapacitatea de a munci, nu la incapacitatea de a avea copii. Boala respectivă nu se încadrează în prevederile menționate mai sus.

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

capacitati de productie produse noi

FABRICA DE PIESE AUTO ŞI
PRODUSE METALICE — PITEŞTI
Secția Curtea de Argeş
Tel. 12308

- Conectori 4 m/m buc. 5000
- Motoare electrice ASI 3y 1500 buc. 40
- Plăci presate PVC 10 m/m kg. 3000

RULMENȚI SERIA :

- 1308 buc. 10
- 2210 buc. 10
- 2212 buc. 10
- 3207 buc. 25
- 6213 buc. 20
- 6306 buc. 30
- 6307 buc. 35
- 30208 buc. 10
- 30208 buc. 10
- 32213 buc. 50
- 51110 buc. 10
- 32311 buc. 160
- 51204 buc. 150
- 32210 buc. 800
- Reductoare 2BH rap. 1/50 buc. 150
- Tablă aluminiu 0,5—1 mm/mm buc. 200
- Tablă plumb 5 mm/mm buc. 200
- Tub panter $\varnothing$ 28,5 m/m ml. 100
- idem $\varnothing$ 18 m/m ml. 200
- idem $\varnothing$ 20,5 m/m ml. 200
- Tablă neagră OL—37 15 m/m to. 20
- Tevi construcții 48×4 OL32 ml. 1500
- idem 57×3 OL32 ml. 6000
- idem 70×5 OLT 35 ml. 2000
- idem 70×8 OLT 335 ml. 1000
- idem 140×18 ml. 60
- idem 146×20 ml. 40
- idem 152×6 ml. 100

INTREPRINDEREA
MECANICĂ MİRȘA, JUDEȚUL
SIBIU

telefon : 924/17927
sau 925/50421 interior 125

- Anvelope 400×15,5 buc. 1061

PROFILE GRELE

- Oțel rotund aliat $\varnothing$ 130 38 SC 15 kg. 990
- idem $\varnothing$ 120 15.CN 15 kg. 1927
- Oțel patrat aliat 140×140 18 CrNi8 kg. 2928
- Oțel rotund inox $\varnothing$ 190 W 4541 kg. 769

- idem $\varnothing$ 180 H.18 M.95 kg. 520
- idem $\varnothing$ 160 W 4571 kg. 665
- idem $\varnothing$ 150 W 4541 kg. 834
- idem $\varnothing$ 140 W 4571 kg. 617

PROFILE MIJLOCII ŞI UȘOARE

- Oțel cornier L65×50×9 OL 37 kg. 200
- Oțel rotund aliat $\varnothing$ 13 21.MOMC 12 kg. 720
- idem $\varnothing$ 16 41.MOC 11 kg. 200
- idem $\varnothing$ 16 35. M.16 kg. 11485
- Oțel rotund inox $\varnothing$ 38 W 4571 kg. 84

BARE TRASE

- Oțel hexagonal H.14 41. MOC 11 kg. 472
- idem H.14 40 C. 10 kg. 1000
- idem H.46 OL 50 kg. 20000
- Oțel hexagonal H.38 OL 50 kg. 6653
- Oțel rotund aliat tras $\varnothing$ 38 40.C.10 kg. 3557
- Oțel rotund tras aliat $\varnothing$ 17 25.MOC 11 kg. 415
- idem $\varnothing$ 14 35.M.16 kg. 130
- idem $\varnothing$ 13 35.CN 35 kg. 50
- idem $\varnothing$ 12 41.MOC 11 kg. 200
- Oțel rotund tras $\varnothing$ 2,9 OL 5) kg. 284

TABLĂ GROASĂ INOX

- Tablă 8 mm V.2.A kg. 88
- idem 30 mm W 4306 kg. 198

TEVI CONSTRUCȚII

- teavă $\varnothing$ 178×10 St. 2 ml. 130
- idem $\varnothing$ 178×8 ml. 373
- idem $\varnothing$ 178×8 St. 4 ml. 370
- idem $\varnothing$ 108×11 OLT 35 ml. 127
- idem $\varnothing$ 108×11 OLT 45 ml. 620
- idem 89×3,5 OLT 35 ml. 1314
- idem 48,3×2,6 St. 35 ml. 2669
- idem $\varnothing$ 48×12 OLT 35 ml. 344
- idem $\varnothing$ 48×4 OLT 35 ml. 154
- idem $\varnothing$ 42,4×6,3 St. 35 ml. 2359
- idem $\varnothing$ 38×11 40. C.10 ml. 134
- Tevi rectangulare 50×30×3 OL 32 kg. 157
- idem 100×100×5 OLT 45 kg. 908

TEVI INSTALAȚII

- Teavă 4"×4,5 OL 34 ml. 177

PROFILE INDOITE

- Profil cornier L. 40×40×2,5 OL 37 kg. 18220
- idem L. 45×45×3 OL 37 kg. 2058
- idem L. 50×50×3 OL 37 kg. 135
- Profil U. 240×120×5 OL 37 kg. 7367

- idem U. 230×40×4 OL 37 kg. 200
- idem U. 180×70×6 OL 37 kg. 72984
- idem U. 140×60×7 OL 37 kg. 88330
- idem U. 120×100×5,5 OL 37 kg. 57710
- idem U. 120×100×4,65 OL 37 kg. 61650
- idem U. 120×80×5,5 OL 37 kg. 5160
- idem U. 120×60×5,5 OL 37 kg. 26000
- idem U. 110×80×5 OL 37 kg. 36500
- idem U. 100×100×5 OL 37 kg. 23590
- idem U. 100×80×5,5 OL 37 kg. 19350
- idem U. 100×80×4 OL37 kg. 4755
- idem U. 100×50×6 OL 37 kg. 9060
- idem U. 60×40×2,5 OL 37 kg. 2575
- Profil U. 40×40×5 OL 37 kg. 4290
- idem U. 40×40×4 OL 37 kg. 3322

BENZI OȚEL

- Bandă 32×1,5 OL 37 kg. 55
- Bandă 20×1,5 OL 37 kg. 183

OȚEL DE SCULE

- Oțel rotund $\varnothing$ 160 N.19.A kg. 1520
- idem $\varnothing$ 150 N.12 kg. 1185
- idem $\varnothing$ 80 N.15 kg. 110
- idem $\varnothing$ 70 Poldy Tem. kg. 2082
- idem $\varnothing$ 22 W 2080 kg. 153
- idem $\varnothing$ 18 W 3343 kg. 157
- idem $\varnothing$ 16 W 2080 kg. 353
- idem $\varnothing$ 16 W 3355 kg. 142
- idem $\varnothing$ 14 W 3343 kg. 48
- idem $\varnothing$ 14 W 1530 kg. 100
- idem $\varnothing$ 12 W 3355 kg. 58
- idem $\varnothing$ 11 W 3343 kg. 50
- Oțel patrat 14×14 W 3355 kg. 38
- Oțel lat 500×110 W 2080
- idem 500×60 W2080 kg. 835
- idem 400×120 W 2080 kg. 1780
- idem 400×100 W 2080 kg. 1792
- idem 400×400 W 2080 kg. 3189
- Oțel patrat 220×220 W 2080 kg. 1206
- idem 180×180 W 2080 kg. 385
- idem 160×160 C. 120 kg. 470
- idem 150×150 C. 120 kg. 465
- Oțel lat 150×75 W. 1525 kg. 2641
- idem 110×30 W 2080 kg. 295
- idem 100×30 C. 120 kg. 1520

MATERIALE NEFEROASE

- Bară alamă $\varnothing$ 5 Ab. 63 kg. 17
- Țesătură alamă $\varnothing$ 0,45 kg. 60
- Bară cupru $\varnothing$ 70 Cu.5 kg. 28
- aBră cupru $\varnothing$ 180 Cu.5 kg. 111
- Bară cupru crom 50×50 Cu.5 kg. 379
- idem 70×70 Cu.5 kg. 463

OFERTE

- Calupuri zinc electrolitic Cu.5 kg. 84
- Aliaj aluminiu ATO Cu.5 kg. 620
- Aliaj aluminiu AT Si.7 kg. 2880
- Aliaj aluminiu AT Si.12 kg. 1630
- Țesătură sirmă zincată $\varnothing$ 2,5 kg. 58

MATERIALE CHIMICE

- Parafină transparentă kg. 573
- Clorură de calciu kg. 2520
- Formol kg. 264
- Litargă de plumb kg. 550
- Sulfat de sodiu kg. 1500
- Lichid steol 4/1—76 kg. 51
- Polistiren kg. 227
- Lac 16/23—76—1/6 kg. 41
- Lac polizant lemn kg. 88
- Poli lac kaki 5/3—76—8/2 kg. 43
- Vopsea termo spumoasă kg. 46
- parafină opacă kg. 600

INTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC — GĂEȘTI

- Bobină TCA 400A—380V buc. 20
- idem buc. 5
- Cuplă AG 25 A buc. 10
- Comutator C40 buc. 90
- idem C63 buc. 24
- Cutii comandă cu intrerup. buc. 3
- Controlier 9 pozitii buc. 25
- Cablu MCG 2×10 ml. 330
- Cablu funie S 358 mmp ml. 48
- Izolatori 20009 buc. 50
- Contactori MC 80 A buc. 20
- idem 100 A buc. 12
- Papuci Al. pt. bransament $\varnothing$ 16 buc. 167
- Papuci 25 mm buc. 57
- idem 35 mm buc. 23
- Rezistențe 2,7 M buc. 5745
- Reostat RA 1,1 buc. 18
- Siguranțe lamelare 300 A buc. 50
- idem 350 A buc. 50
- Bandă rigolă ml. 20
- Baterii încălzire abur A.11 buc. 2
- Bec ceramic BCS.8 kg. 3
- Convectoradiator 7×600 buc. 10
- idem 8×1100 buc. 8
- idem 10×1100 buc. 7
- Indicatori de nivel din fontă $\varnothing$ 20 buc. 3
- idem buc. 2
- Lanț gall dublu 1/2 ml. 2
- idem triplu 1" ml. 3
- idem dublu 1" 1/4 ml. 23
- idem triplu 1,1/4 ml. 13
- Paliestiren antișoc kg. 300
- Placă PVC 15 mm kg. 540
- Sirmă cupru $\varnothing$ 0,8 kg. 103
- idem cromnichel $\varnothing$ 12,5 kg. 25
- idem $\varnothing$ 10 kg. 48
- idem $\varnothing$ 8 kg. 296
- idem $\varnothing$ 20 kg. 77
- idem cupru $\varnothing$ 4 kg. 75
- idem $\varnothing$ 2,47 kg. 249
- idem $\varnothing$ 3 kg. 80

INTREPRINDEREA DE PĂRURI „PARPLAST”

Sighetu Marmației, strada Avram Iancu nr. 22

Execută și livrează pe bază de comandă fermă :

● PERII INDUSTRIALE cu montura din lemn plantată mecanic sau manual cu păr natural sau fire sintetice ; cu montura din alte materiale livrată de beneficiar ;

● ȘNUR DIN FIRE PLATE POLIPROPILENICE cu diametrul de 5 mm și frînghie din fire plate polipropilenice cu diametrul de 6, 8, 10, 12 și 14 mm.

Informații suplimentare la telefon 1.16.76 ; 1.16.77 ; 1.10.43.

ÎNTEPRINDEREA DE UTILAJE, PIESE SCHIMB ȘI REPARAȚII

IAȘI

are in stoc și vinde imediat

- cupe excavator E 0,6 mc
- ferăstrău panglică tip FP 8
- ferăstrău panglică tip FP 6,3

FABRICA METALURGICA SIBIU

Str. Abatorului nr. 2

Telex : 69278

Execută și livrează, eșalonat, in trimestrul II—IV. 1980 :

● Foarfecă cu pirghie pentru bancuri de lucru caracteristici tehnice :

— Tablă oțel — mm.	3	4	5
— Oțel lat — mm.	50 × 4	50 × 5	70 × 5
— Oțel rotund — mm.	9	10	12
— Greutatea foarfecii kg.	8	13	16
Preț de vânzare — lei	347	553	644

● Pană sabot pentru autovehicule de 3—5 tone — lei 72

● Containere pentru manipularea și depozitarea produselor solide și de dimensiuni mici (CT) cu următoarele caracteristici :

— Tip CT. 1 — dimens. 300 × 200 × 200 lei	61
— Tip CT. 2 — dimens. 400 × 300 × 200 — lei	80
— Tip CT. 4 — dimens. 600 × 400 × 200 — lei	110
— Tip pliabil — dimens. 800 × 1200 × 985 pt. 1000 kg. — lei	2325
● Mașini frecat mozaic	3850
● Lopeți rabatabile pentru gârzi patriotice	37